

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

18 maart 1998

DISCUSSIONOTA

voor een verdere staats hervorming

HOORZITTINGEN

**in verband met de hoofdstukken III.4.9 (ontwikkelingssamenwerking),
III.4.10 (economie en energie) en III.4.11 (landbouw, tuinbouw en visserij)**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Staats hervorming en Algemene Zaken
uitgebracht door de heer Etienne Van Vaerenbergh**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Johan Sauwens.

Vaste leden : de heren Marc Olivier, Herman Suykerbuyk, John Taylor, Walter Vandenbossche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren André Denys, Jaak Gabriels, Francis Vermeiren ;

de heren Gilbert Bossuyt, Freddy De Vilder, Robert Voorhamme ;

de heren Filip Dewinter, Joris Van Hauthem ;

de heer Johan Sauwens ;

de heer Jos Geysels.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Delcroix, Johan De Roo, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Bart Vandendriessche, Johan Weyts ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, Dirk Van Mechelen ;

mevrouw Lydia Maximus, de heren Michiel Vandenbusche, Peter Vanvelthoven ;

de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

253 (1995-1996)

– Nr. 1 : Discussienota

– Nrs. 2 tot 7 : Verslagen

INHOUD

	Blz.
I. ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	4
1. De heer Willy Blockx, secretaris-generaal van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB)	4
2. Mevrouw Miek Roegiers en de heer Luc Claessens, respectievelijk algemeen secretaris en secretaris educatieve activiteiten van de vzw Coprogram, en mevrouw Melanie Schellens, vertegenwoordigster van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS)	8
3. Prof. Jacques Willems, Prof. Luc D'Haese en de heer Jef Van der Perre, respectievelijk ondervoorzitter, voorzitter van de Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking en secretaris-generaal van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR)	11
II. ECONOMIE EN ENERGIE : DE HEER WILFRIED BIESEMAN VAN DE ADMINISTRATIE ECONOMIE VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, DEPARTEMENT ECONOMIE, WERKGELEGENHEID, BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN EN LANDBOUW	21
III. LANDBOUW, TUINBOUW EN VISSERIJ	23
1. De heer Alfons Van der Voorde, directeur-generaal van de administratie Land- en Tuinbouw van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw	23
2. De heer Frans Hofkens, algemeen secretaris van de Boerenbond	24
3. Prof. Rudy Gotzen, docent agrarisch recht K.U.Leuven en politiek adviseur van de Boerenbond	25
4. De heer Camiel Adriaens, voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en de heer Martin Lamouris, hoofd van de studiedienst van het ABS	31
5. De heer Peter Suy en mevrouw Roos Masson, leden van het Dagelijks Bestuur van het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)	33
6. De heer Bart Schiltz, voorzitter, en de heer Georges Vanquathem, raadsman, van de NV Rederscentrale	36
7. De heer Manu Desutter, voorzitter van het Vlaams Visserijcomité	37

DAMES EN HEREN,

In het kader van de bespreking van de hoofdstukken III.4.9 (ontwikkelingssamenwerking), III.4.10 (economie en energie) en III.4.11 (landbouw, tuinbouw en visserij) van de discussienota voor een verdere staatshervorming organiseerde de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken op 13 en 29 januari 1998 hoorzittingen. In verband met de ontwikkelingssamenwerking hoorde de commissie op 13 januari 1998 een delegatie van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) en een delegatie van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS) en van de vzw Coprogram. Over hetzelfde onderwerp hoorde de commissie op 29 januari 1998 een delegatie van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Over het luik economie en energie hoorde de commissie op 13 januari 1998 de heer Wilfried Bieseman van de administratie Economie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. In verband met het luik landbouw, tuinbouw en visserij werden op 13 januari 1998 een delegatie van de Boerenbond en van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) gehoord door de commissie. Aansluitend bij de hoorzitting met de Boerenbond werd op 29 januari 1998 ook Prof. Rudy Gotzen, docent agrarisch recht van de K.U.Leuven en politiek adviseur van de Boerenbond, gehoord. Over hetzelfde onderwerp hoorde de commissie op 29 januari 1998 ook een delegatie van het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC), de NV Rederscentrale en het Vlaams Visserijcomité.

I. ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. De heer Willy Blockx, secretaris-generaal van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB)¹

De heer Willy Blockx, secretaris-generaal van de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) : Na de regeerperiode 1977-1979 was men in Vlaanderen opnieuw ontevreden over de manier waarop aan ontwikkelingssamenwerking werd gedaan. Dit was weliswaar geen nieuw feit, maar de problemen

werden groter door de toegenomen Franstalige dominantie. Dit kwam vooral tot uiting in het aantal Franstalige landen, coöperanten en universiteiten waarmee werd samengewerkt. Bovendien stonden de Vlaamse ambtenaren binnen het ABOS zwak.

In een poging om aan dat ongenoegen tegemoet te komen werd de universitaire samenwerking opgesplitst, net zoals de samenwerking met de NGO's. De VVOB is daar het resultaat van. Bovendien werden taalhomogene diensten opgericht in het ABOS. Het aantal Vlaamse coöperanten nam toe. Daarnaast werd in het algemeen een inspanning geleverd om tegemoet te komen aan de Vlaamse ideeën over ontwikkelingssamenwerking.

De argumenten tegen de federalisering van de ontwikkelingssamenwerking zijn overbekend. Er is nood aan een eenduidig Belgisch beleid, ontwikkelingssamenwerking moet uitgaan van de lokale noden, bovendien moet voortdurend worden samengewerkt met internationale organisaties en dreigt versnippering.

Daartegenover staan de argumenten van de voorstanders. Vlaanderen en Wallonië hebben een andere visie en willen als volwaardige partners betrokken worden bij de internationale samenwerking. Bovendien kunnen de gewesten en gemeenschappen sedert 1993 internationale verdragen afsluiten. Dit laatste zorgt wel voor een dubbelzinnige situatie : zo is ontwikkelingssamenwerking op het vlak van onderwijs nog steeds in handen van de federale overheid, maar die overheid beschikt niet langer over de middelen daartoe.

Zowel de federale als de Vlaamse overheid zijn voorstander van een concentratiebeleid, maar ze bedoelen daar niet altijd hetzelfde mee. Bovendien waren er de recente moeilijkheden bij het ABOS. Voortaan worden de administratieve departementen van ABOS bij Buitenlandse Zaken gevoegd en zal een NV de projecten uitvoeren in opdracht van de overheid. Op die manier wordt ontwikkelingssamenwerking verankerd met Buitenlandse Zaken.

Een aantal ontwikkelingsinitiatieven die door Vlaamse en Franstalige universiteiten enerzijds en APEFE/VVOB anderzijds als communautaire instellingen worden uitgevoerd, worden gefinancierd met federale kredieten, ook al dragen de gemeenschappen de eindverantwoordelijkheid. Daarnaast dient vermeld te worden dat de financiële verdeelsleutel voor die initiatieven nog steeds paritair is, wat niet beantwoordt aan een Belgische realiteit.

¹ Een kopie van de tijdens de uiteenzetting van de heer Blockx getoonde transparanten ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

De VVOB werd in 1982 opgericht. Het is een decretaal erkende VZW met een pluralistische raad van bestuur. Wij organiseren projecten die worden gefinancierd door ABOS of door de Vlaamse Gemeenschap. Voorts zetten wij ook technische en onderzoeksprojecten op en verzorgen we onderwijsprogramma's ter bevordering van het Nederlands in het buitenland, vooral in Noord-Frankrijk.

Bij dit alles leggen we de nadruk op meerjarenplannen en op de identificatie van de projecten. Onze coöperanten worden objectief geselecteerd in samenwerking met het Vast Wervingssecretariaat (VWS). Bovendien is hun opleiding de laatste jaren sterk verbeterd. Samen met universiteiten en hogescholen zorgen we voor een technische en wetenschappelijke omkadering. Bovendien evalueren we onze werking regelmatig. We hebben ook vertegenwoordigers in het buitenland. Samenwerking verloopt steeds op lokaal en operationeel niveau. Bovendien verlenen we ook advies.

We hebben thans 162 coöperanten : 47 percent werkt in Afrika, de overige nagenoeg gelijk verdeeld in Azië en Latijns-Amerika. We concentreren ons vooral op onderwijs en meer bepaald op lerarenopleidingen. Door ons te concentreren op het hoger onderwijs hebben we onrechtstreeks invloed op het lager onderwijs. Daarnaast zijn we ook actief op het vlak van de volksgezondheid en in landbouwonderzoekscentra. Al onze coöperanten hebben ten minste een diploma hoger onderwijs.

De samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap is vooral operationeel en gericht op de verspreiding van het Nederlands in Noord-Frankrijk. De Vlaamse regering bepaalt de krachtlijnen en stipfelt de samenwerkingsprogramma's uit. Wij voeren die programma's uit. De administratie Buitenlands Beleid (ABB) controleert.

Momenteel voeren we voor de Vlaamse Gemeenschap een aantal projecten uit in Zuid-Afrika, Chili, Tunesië en Cuba. In Zuid-Afrika leiden we leraars en ambtenaren op. Daarnaast ondersteunt de VVOB eveneens de werking van het 'Centre for the Study of Violence and Reconciliation' (CSV). Dit centrum bestudeert het probleem van het geweld in de Zuid-Afrikaanse samenleving en probeert een oplossing aan te dragen. Tenslotte houden we ons ook bezig met het talenonderricht via het CALLS-programma.

In Chili zijn we actief op het vlak van de universitaire samenwerking. In Tunesië proberen we de

werking van een aantal centra voor beroepsopleiding te verbeteren. Ook in Cuba concentreren we ons op het onderwijs, meer bepaald op het buitengewoon onderwijs.

Het strategisch plan van de VVOB is nog maar een reflectiedocument, dat goedgekeurd moet worden door de Raad van Bestuur, maar toch wil ik het hier naar voren brengen. De VVOB wil zijn bijzonderste opdrachten bevestigd zien, met name het uitvoeren van de onderwijsprogramma's, het coördineren van initiatieven, het leveren van een bijdrage aan de onderzoeksprojecten en het uitdragen van het Nederlands naar het buitenland. Wat de rol van de VVOB in het jaar 2002 betreft, denken we eerst en vooral aan een leidende rol met betrekking tot de organisatie van onderwijs- en opleidingsprogramma's in het buitenland en met betrekking tot Vlaamse samenwerkingsprojecten in de ontwikkelingslanden. Gezien de ervaring met onze lokale vertegenwoordigers gedurende vijftien jaar, denken we ook aan een vorm van lokale coördinatie en ten slotte aan een adviesfunctie ten aanzien van de ontwikkelingssamenwerkingsproblematiek. Een gewenste uitbreiding is volgens de VVOB een sensibiliseringsopdracht ten aanzien van de ontwikkelingssamenwerkingsproblemen. Deze wordt momenteel voornamelijk door niet-gouvernementele organisaties uitgevoerd maar ook de VVOB kan deze rol vervullen voor de bevolking, indien de Vlaamse regering dit wenst. Daarnaast zijn er zoals gezegd de globale adviesfunctie en de coördinatiefunctie. Ten slotte willen we ook een rol spelen in het ontwikkelen van stageprogramma's voor lokale kaders in de derdewereldlanden.

De heer Joris Van Hauthem : Ik zou graag meer uitleg hebben over uw stelling dat de Franstaligen een andere visie hebben op ontwikkelingssamenwerking, zowel op inhoudelijk vlak als inzake oriëntatie naar specifieke landen.

De heer Willy Blockx : De invalshoek van de Franstaligen is eerder taalkundig gericht. Men vertrekt minder vanuit de behoeften van de derdewereldlanden zelf en wil vanuit een culturele bezorgdheid het gebruik en het behoud van het Frans in de hand werken. Wat bijvoorbeeld de interuniversitaire samenwerking betreft, zien we dat de Nederlandstalige betoelagingen vooral het socio-economisch ontwikkelingsproces in de landen zelf willen versnellen, terwijl de Franstalige toelagen vooral gaan naar studenten die aan Franstalige universiteiten gaan studeren. Op het vlak van de acties hechten de Franstaligen meer belang aan taalpro-

jecten en geven ze de voorkeur aan Franstalige landen.

De heer Johan Sauwens : Hoe verloopt de samenwerking met het Belgisch diplomatiek korps en de diplomatieke vertegenwoordigers : vlot of met horten en stoten ? Hoe verlopen de contacten met het Vlaams netwerk in het buitenland zoals de exportadviseurs en de economische vertegenwoordigers ? Verder is in de ontwikkelingssamenwerking de internationale samenwerking belangrijk. Hoe is de internationale vertegenwoordiging opgebouwd via Vlaanderen en België ?

De heer Willy Blockx : In de landen met een Belgische diplomatieke vertegenwoordiging verloopt de samenwerking met de VVOB-vertegenwoordigers vrij bevredigend. Indien nodig kan men een beroep doen op het diplomatiek korps. De VVOB-vertegenwoordiging onderhoudt ook regelmatig contacten met de attachés van Export Vlaanderen om een goed beeld te krijgen van de situatie. In veel landen is deze handelsvertegenwoordiging echter zwak. De vertegenwoordigers van de VVOB krijgen soms vragen die de ontwikkelingssamenwerking overstijgen en waarop ze niet speciaal zijn ingesteld. In vergelijking met Nederland, Frankrijk en Engeland is de vertegenwoordiging van Vlaanderen in de internationale instellingen vrij zwak. In het verleden is geen echt beleid gevoerd om de Vlaamse vertegenwoordiging in de internationale organen te versterken. Momenteel wordt er wel een beleid gevoerd. Zo is er een akkoord gesloten tussen Vlaanderen en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), maar om een sterkere stempel te drukken dienen de inspanningen verder gezet te worden.

Vlaanderen heeft in zijn recent strategisch plan, meer speciaal het spoor internationaal, veel aandacht gegeven aan de noodzaak om de Vlaamse vertegenwoordiging in de internationale instellingen te versterken. Zo is onder meer een akkoord afgesloten tussen Vlaanderen en de IAO, waardoor Vlaanderen een grotere internationale bekendheid verwerft, maar tevens in de gelegenheid wordt gesteld om de initiatieven van de IAO internationaal te ondersteunen. Toch blijft het aangewezen om de inspanningen verder te zetten met het doel een sterkere stempel te kunnen drukken op het beleid van deze instellingen.

De heer Francis Vermeiren : Kunt u uw indruk over de andere invalshoek van de Franstaligen met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking staven met concrete voorbeelden ?

De heer Willy Blockx : Terwijl de VVOB afwezig is in de Franstalige landen, is de Franstalige tegenhanger wel in grote mate in deze landen aanwezig. Ook is het soort samenwerking verschillend. Zo zijn er meer projecten waarbij het onderwijs in het Frans wordt bevorderd. Zoals gezegd gaat bij de interuniversitaire samenwerking de betoelaging vooral naar studenten die aan Franstalige universiteiten gaan studeren, terwijl de Nederlandstalige betoelaging vooral gericht is op de socio-economische ontwikkeling en niet zozeer op de taal.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Vlaanderen en België benaderen de ontwikkelingssamenwerking op een andere manier. Dat heeft toch ook invloed op de uitvoering van deze samenwerking wat de projecten betreft.

De heer Willy Blockx : In de landenkeuze liggen de verschillen ook op een ander vlak. Een organisatie als de onze zit vast aan twee lijnen : aan de ene kant zitten wij voor onze financiering vast aan het ABOS, aan de andere kant is er het beleid van Vlaanderen. Vlaanderen maakt hier andere keuzes, en heeft minder middelen voor ontwikkelingssamenwerking, waarbij we moeten bedenken dat het nog maar 3 jaar bezig is met een beleid op dit vlak, en voorlopig aanwezig is in één land in Latijns-Amerika en één land in Afrika.

De keuzes van de beide niveaus vallen niet altijd samen ; in één geval is het zelfs zo dat op federaal niveau is beslist de samenwerking terug te schroeven terwijl men er in Vlaanderen voor kiest dit land prioriteit te geven. Een oplossing zou kunnen zijn dat organisaties ook op federaal vlak mogelijkheden tot initiatiefrecht zouden krijgen. Zij moeten in elk geval eerst en vooral een eigen beleid uitwerken. Ook de VVOB heeft zo'n eigen beleid. Ten tijde van het mandaat van de heer André Geens als minister van Ontwikkelingssamenwerking werd gestart met het streven naar meer concentratie. Wij zijn het daarmee eens, omdat wij op die manier meer impact kunnen krijgen en acties beter kunnen begeleiden.

De heer Fred Dielens : Ik begrijp de verzuchtingen van Vlaanderen om meer impact te krijgen op de ontwikkelingssamenwerking, vooral vanuit de idee dat we meer interne autonomie hebben gekregen en dat dit ook een grotere verantwoordelijkheid op het vlak van internationale solidariteit met zich meebrengt. Ik heb wel vragen bij de hefbomen op wereldvlak in verband met ontwikkeling. Er zijn wel bilaterale inspanningen, maar de grootste invloed hebben beslissingen in multilaterale fora als het IMF, de Wereldbank, de Verenigde Naties of

de OESO. De vertegenwoordiging in deze instellingen is een federale bevoegdheid. Ontwikkelingssamenwerking is bovendien meer en meer verbonden met preventieve diplomatie en duurzame vredesopbouw, wat zich opnieuw binnen de federale bevoegdheden situeert. Wat is uw reactie hierop? Hoe kunnen we onze invloed ook hier eventueel vergroten?

De heer Willy Blockx : Beslissingen in internationale fora hebben inderdaad een heel brede impact, wegen zwaar; en niet alle partners hebben impact op deze beslissingen. Invloed hierop is afhankelijk van de vertegenwoordiging in die fora, en dan rijst de vraag of dit een mogelijkheid is voor Vlaanderen. Dit is afhankelijk van een consensus over de reële participatie. Persoonlijk zou ik een vertegenwoordiging van Vlaanderen in de internationale organisaties graag tot stand zien komen, temeer daar wij zien dat onze visie op de ontwikkelingssamenwerking verschilt van die van Wallonië.

Wat de maatschappij-opbouw betreft zijn er al goede initiatieven uitgewerkt, en we moeten ons afvragen of dit alleen door de federale overheid moet gebeuren, of dat ook Vlaanderen dit kan. Volgens mij kan Vlaanderen dit ook, en het is hier al op kleine schaal mee begonnen: de Vlaamse overheid betoelaagt reeds het CSV in Zuid-Afrika, met de hoop een reële bijdrage te kunnen leveren om de mechanismen van het geweld daar te doorbreken.

De heer Fred Dielens : Dit is maatschappij-opbouw, en deze thema's liggen ons omdat ze aansluiten bij onze bevoegdheden. Ik heb het vooral over de preventieve diplomatie en de vredesopbouw.

De heer Willy Blockx : In het kader van de communautarisering van ontwikkelingssamenwerking pleit ik voor een aanpak waarbij Vlaanderen de uitvoering van zijn internationale bevoegdheden in eigen beheer kan doen. Ik pleit niet voor een radicale en volledige communautarisering, maar wel voor het toekennen aan Vlaanderen van de internationale dimensie van haar eigen bevoegdheden in het kader van de verdragrechtelijke bevoegdheden van Vlaanderen. Kijken we bijvoorbeeld naar het onderwijs: het beleid en de expertise situeren zich op Vlaams niveau. In het kader van de ontwikkelingssamenwerking beschikt het ABOS evenwel over de mogelijkheid om inhoudelijk de onderwijsprojecten met landen in ontwikkeling die met ABOS-fondsen worden gefinancierd, te bepalen.

De heer Robert Voorhamme : Is dit wel helemaal logisch? Uw redenering vertrekt van het feit dat wij in Vlaanderen een expertise inzake onderwijs hebben opgebouwd, wat voortvloeit uit onze bevoegdheid terzake. Maar wat opgaat voor het onderwijs aan onze eigen bevolking in Vlaanderen, gaat dat automatisch op voor het onderwijs aan bijvoorbeeld Vietnamezen? Moeten wij in het kader van bijstand en ondersteuning de Vlaamse eigenheid inzake onderwijs exporteren? Of moeten wij eerder inspelen op de Vietnamese eigenheid? Is de expertise in Vlaanderen wel relevant in Vietnam?

De heer Willy Blockx : U heeft fundamenteel gelijk, de sociaal-economische situatie in Vlaanderen is niet gelijk aan deze in andere landen. Daar het kader waarin het onderwijs in Vlaanderen moet geplaatst worden, verschilt van het kader voor het onderwijs in andere landen, moeten we ons aanpassen aan de sociale, materiële en culturele situatie van de landen waarmee we samenwerken. De ervaring en kennis die de VVOB heeft opgebouwd, spelen daarbij in ons voordeel. Toch zijn er grote gelijkenissen. Op het vlak van onderwijsmethodes zien we bijvoorbeeld dat de methodologie in Zuid-Afrika outcome-based is, en dus grote overeenkomsten vertoont met de onze op het vlak van de eindtermen. Wij zijn dus inzake geest conform aan wat zij willen. In de praktische uitvoering moeten wij uiteraard rekening houden met het kader waarin het onderwijs geplaatst wordt. Er is bijvoorbeeld geen pedagogisch comfort. De noodzakelijke aanpassing is echter een meerwaarde die wij ook kunnen bieden.

Mevrouw Nelly Maes : De heer Blockx heeft verwezen naar eigen Vlaamse bevoegdheden die niet worden doorgetrokken op internationaal vlak. Er is geen grondwetswijziging nodig voor samenwerking op universitair niveau of op het vlak van gezondheidszorg. Ik ben het eens met de heer Voorhamme dat de mensen ter plaatse zelf moeten bepalen wat ze willen. Omdat de middelen federaal blijven, kan de Vlaamse regering niet maximaal zelf initiatieven ontwikkelen.

Uit het beleidsplan van minister-president Van den Brande (Stuk 877 (1997-1998) – Nr. 1) blijkt dat de Vlaamse regering de VVOB beschouwt als een uitvoerend orgaan voor ontwikkelingssamenwerking. Kan de VVOB deze taak aan: zijn er voldoende middelen, is er genoeg personeel en competentie?

De heer Willy Blockx : Momenteel beschikken we inderdaad over voldoende infrastructuur en competentie om onze taken uit te voeren. De personeelsformatie is de laatste jaren gewijzigd om tege-

moet te komen aan de vraag van de Vlaamse regering. Als de uitdagingen voor de VVOB toenemen, moeten de instrumenten voor de uitvoering van het beleid verder worden uitgebouwd. Deze expansie kan vergemakkelijkt worden wanneer de VVOB meer garanties zou krijgen over zijn toekomstige rol als instrument voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Ik ben ervan overtuigd dat in een fase van overgang en expansie, een voortdurende aanpassing van de operationele structuur wenselijk is, omdat de kwaliteit de belangrijkste troef is van de VVOB.

2. Mevrouw Miek Roegiers en de heer Luc Claessens, respectievelijk algemeen secretaris en secretaris educatieve activiteiten van de vzw Coprogram, en mevrouw Melanie Schellens, vertegenwoordigster van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS).

Mevrouw Miek Roegiers, algemeen secretaris van de vzw Coprogram : In Vlaanderen zijn er twee overkoepelende organen voor de NGO's. We werken nauw met elkaar samen. Coprogram is een federatie van Vlaamse NGO's. We willen als belangenvereniging voor deze NGO's optreden. Daartoe zijn we erkend bij het ABOS dat ressorteert onder de federale overheid. Coprogram staat in voor de samenwerking en coördinatie van de NGO's en zorgt voor een kwalitatieve ondersteuning van de Vlaamse NGO's.

Mevrouw Schellens zal eerst uiteenzetten wat we denken over de mogelijke invloed van de verdere staatshervorming op ontwikkelingssamenwerking. De heer Claessens zal vervolgens aangeven op welke vlakken we de bestaande samenwerking met de Vlaamse overheid willen uitbreiden. Ten slotte zal ikzelf ingaan op stappen die kunnen gezet worden om deze samenwerking te systematiseren.

Mevrouw Melanie Schellens, vertegenwoordigster van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS). Het NCOS overkoepelt de meeste Vlaamse NGO's en de Vlaamse derdewereldbeweging. Zowel plaatselijke 11.11.11.-comités als bredere sociale bewegingen zijn erbij betrokken.

Het NCOS spitst zich toe op drie werkterreinen. Ten eerste verleent het NCOS steun aan concrete organisaties in het zuiden. Ten tweede zorgt het centrum voor informatie en educatie in eigen land. Ten slotte heeft het NCOS een mandaat van de

leden om op politiek vlak het beleid inzake ontwikkelingssamenwerking te verbeteren.

Ik wil graag duidelijk maken dat het NCOS de uitnodiging vanwege de commissie erg apprecieert, omdat de commissie daarmee toch aangeeft het NCOS te beschouwen als een ernstige gesprekspartner en/of als een relevante factor in de wereld van de internationale samenwerking.

De communautarisering van ontwikkelingssamenwerking is een thema dat de laatste vijftien jaar geregeld is opgedoken. In die periode is het standpunt van de NGO's en het NCOS niet wezenlijk gewijzigd. We zijn geen vragende partij voor een verdere communautarisering van de ontwikkelingssamenwerking. Nochtans zijn het NCOS en de NGO's zelf communautair opgesplitst. Aanleiding tot een discussie over de eventuele noodzaak van een communautarisering waren de scheefgetrokken toestanden bij het ontwikkelingsbeleid. Er was nogal wat onenigheid over de oriëntatie naar Franstalige landen en over de financiële verdeling in België, onder andere bij de samenwerking met de universiteiten. Ondanks deze discussie pleiten we niet voor een verdere communautarisering. Wel integendeel. Overigens sprak ook het Vlaams Beraad zich daar niet over uit.

Het NCOS pleit ervoor om ontwikkelingssamenwerking niet te communautariseren. Het NCOS baseert zich daarbij op twee stellingen. Ten eerste zijn er noch vanuit het oogpunt van de ontwikkelingslanden, noch vanuit het oogpunt van de ontwikkelingssamenwerking argumenten voor een splitsing. Ten tweede heeft elke bevolkingsgroep, georganiseerd in een staat of een regio, het recht en de plicht om solidair te zijn met de ontwikkelingslanden.

Ik beperk me tot de eerste stelling. De communautarisering zal tot problemen leiden. Ontwikkelingssamenwerking moet ons inziens immers een onderdeel van het buitenlands beleid blijven en dat is tot nader order een federale bevoegdheid. In een internationaal verband moeten we zo sterk mogelijk proberen te staan, versnippering vermindert de overtuigingskracht. De stem van de gemeenschappen en gewesten moet weliswaar duidelijk in het federaal beleid te horen zijn. Intern betekent dit dat er een structuur voor overleg en een transparante besluitvorming nodig is.

Een meer pragmatisch argument is dat ontwikkelingssamenwerking in strikte zin eigen expertise vereist. Het is niet omdat men bijvoorbeeld bevoegd is voor onderwijs, dat men automatisch

expertise heeft in de manier waarop onderwijsprojecten in de ontwikkelingslanden moeten opgezet worden. De Vlaamse overheid heeft weinig expertise inzake ontwikkelingssamenwerking. Die kan wel opgebouwd worden, maar dan krijgt men een overlapping met en verspilling ten opzichte van het bestaande.

Het is belangrijker om de partners van het Zuiden aan het woord en aan het werk te laten. Dit is belangrijker dan institutionele kwesties. Het gaat immers om wat men ter plekke moet doen, dat mag niet alleen door ons beslist worden.

In het beleidsplan van minister-president Van den Brande (Stuk 877 (1997-1998) – Nr.1) staat terecht dat ontwikkelingswerk en duurzame ontwikkeling nauw verbonden zijn. Maar dat betekent nog niet dat de Vlaamse overheid daarom zelf ontwikkelingswerk moet organiseren. Duurzame ontwikkeling kan ook betekenen dat men in de eigen gemeenschap enkel beslissingen neemt die voor de Derde Wereld geen negatieve gevolgen hebben. Of, en dat is iets positiever, men kan telkens de positieve gevolgen voor de Derde Wereld nagaan. Het gaat immers niet op om maatregelen te nemen die indruisen tegen het ontwikkelingswerk, bijvoorbeeld op het vlak van import en export.

Wat kan de Vlaamse Gemeenschap doen ? Er kunnen op verschillende terreinen maatregelen genomen worden die grote invloed op het Zuiden hebben. In eerste instantie denken we hierbij aan educatie, sensibilisering en vorming.

De discussie over de staatsvorming kan moeilijk losgekoppeld worden van de inhoud van het beleidsplan over ontwikkelingssamenwerking van minister-president Luc Van den Brande. Wij stellen van bij het begin dat men eventuele kwalen op het federale niveau niet oplost door alles te splitsen. Communautarisering is op zich geen voldoende voorwaarde voor een beter beleid. De beleidsnota van minister-president Van den Brande bevat voor ons nog heel wat inhoudelijke discussiepunten.

De heer Luc Claessens, secretaris educatieve activiteiten vzw Coprogram : Ik ga het hebben over twee niveaus. Enerzijds is er educatie en sensibilisering, anderzijds is er vorming en uitwisseling van het personeel. De federale subsidiegever zet 3,2 miljard frank in voor de medefinanciering van NGO-programma's. Een belangrijk deel van deze samenwerking is direct verbonden met personeelsinzet.

In het globale pakket nemen sensibilisering en educatie een eerder beperkte plaats in. Wel zijn er banden met verschillende educatieve sectoren. Momenteel zijn er ongeveer 70 organisaties in België actief op dat vlak, waarvan de helft zich uitdrukkelijk tot Vlaanderen richt. Driekwart van het budget gaat naar activiteiten van Vlaamse NGO's of van tweetalige NGO's die vooral in Vlaanderen actief zijn.

Ik wil er op wijzen dat in de sector de samenwerking groeit. Op aandringen van de subsidiegever en van de organisaties zelf, neemt de versnippering af. Wel gaan de organisaties zich specialiseren in een bepaalde richting, ten aanzien van eigen thema's of doelgroepen. Bij de zowat 30 organisaties die op Vlaanderen gericht zijn, zijn er een aantal grote, zoals 11.11.11, Wereldsolidariteit of Oxfam-Wereldwinkels. Maar er zijn ook kleine organisaties, bijvoorbeeld studiediensten, die soms een heel belangrijke bijdrage leveren.

Er is een duidelijk verschil tussen vorming en sensibilisering enerzijds en fondsenwerving anderzijds. De 245 miljoen frank die uitdrukkelijk voor educatieve activiteiten is bestemd, gaat daar ook effectief naartoe. De NGO's werken soms samen met het sociaal-cultureel werk en met het jeugdwerk. De methodiek is vaak dezelfde. De NGO's leveren ook een belangrijke bijdrage aan mondiale vorming in het onderwijs. Er zijn organisaties die momenteel al rechtstreeks door de Vlaamse Gemeenschap worden erkend, omdat ze eerder als jeugdorganisatie dan als NGO werden erkend. Belangrijk is dat het aantal activiteiten op regionaal vlak toeneemt, wellicht als gevolg van een profileringsdrift.

Wat is de gewenste taakverdeling tussen de overheid en de NGO's ? NGO's moeten onafhankelijk en kritisch blijven, maar tegelijk dienen zij tot een volwassen dialoog te komen. De NGO's kunnen ook een bijdrage leveren tot het realiseren van beleidsdoelstellingen.

Op het vlak van uitwisseling en vorming van personeel gebeurt er al heel veel. De Vlaamse overheid kan ook op dit terrein een aantal interessante pistes verder ontwikkelen. De rechtstreekse inzet van personeel moet evenwel verbonden worden met de samenwerking.

Mevrouw Miek Roegiers : Wij zien drie terreinen waarop samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap kan gerealiseerd worden.

Vooreerst moeten de bestaande initiatieven op het vlak van ontwikkelingssamenwerking dringend in kaart gebracht worden. Er is een uitgebreid palet van activiteiten die uitgaan van NGO's, VVOB of van het verenigingsleven. Ook de sociale partners zijn actief op dit terrein. Er is niet enkel de internationale werking van de vakbonden. Ook vanuit het bedrijfsleven worden er initiatieven genomen. Voorts is er de internationale samenwerking van de universiteiten. Door het in kaart brengen van al deze initiatieven wordt het mogelijk te analyseren waar er meer coördinatie nodig is.

Verder pleiten we voor een tweede Vlaams Beraad. Het eerste Vlaams Beraad vond plaats in 1987, toen Maurits Coppieters voorzitter was van het NCOS. Zo kwamen er een aantal denkkaders tot stand over wat we doen in de ontwikkelingssamenwerking. Men heeft toen ook geprobeerd de bevoegdheden van de betrokken partners op elkaar af te stemmen. Een tweede Vlaams Beraad moet het mogelijk maken een permanent overleg te institutionaliseren.

Als het Vlaams Parlement duurzame initiatieven wil nemen inzake ontwikkelingssamenwerking, dan moet het ook zorgen voor een decretale regeling. Dit moet leiden tot een grotere democratische controle op wat er gebeurt.

Mevrouw Nelly Maes : Ik ben het eens met de opmerking van mevrouw Schellens dat defederalisering niet mag bestaan in een verdubbeling van één kwaal in twee. Bij mij leidt deze gedachte echter tot de tegengestelde conclusie. Ik meen dat we de kwalen van de ontwikkelingssamenwerking op federaal vlak in Vlaanderen moeten bestrijden door een goede start te nemen. Daartoe is er overleg met de achterban nodig. Ik ga dus akkoord met het organiseren van een tweede Vlaams Beraad.

Volgens mevrouw Schellens is communautarisering enkel noodzakelijk voor de sectoren onderwijs en vorming. Er wordt ook voor gepleit de wettelijke organisatie van de ontwikkelingssamenwerking op een nieuwe leest te schoeien. Dit kan echter enkel wanneer we daartoe de bevoegdheden hebben. Daarom pleit ik voor een verdere communautarisering.

De Vlaamse organisaties zullen blij zijn wanneer de pariteit in de verdeling van de middelen doorbroken wordt. Het aantal Vlaamse organisaties is misschien niet veel groter dan het Waalse, maar hun impact is wel erg verschillend.

Zijn volgens mevrouw Schellens de federale organisaties aan een mentaliteitswijziging toe ? Zijn er geen aanwijzingen dat men in Vlaanderen een andere en minder neokoloniale weg zou opgaan ? Op federaal vlak bestaat er nog steeds een opdeling tussen de leningen van staat tot staat en de ontwikkelingssamenwerking.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : In de Schrikkelnota van de minister-president werd de verdeling van de budgetten aangehaald. De universitaire samenwerking springt daarbij het meest in het oog. Daar bestaat er nog een 50-50-verdeling. Vindt u het aanvaardbaar dat de middelen op een dergelijke manier verdeeld worden ?

Mevrouw Melanie Schellens : We mogen het probleem van de internationale samenwerking niet reduceren tot een probleem van verdeling van middelen op Belgisch vlak. Ik begrijp de bestaande irritatie. Het pleidooi voor communautarisering is evenwel niet meer hetzelfde als tien of twintig jaar geleden. Nu zijn het de Franstaligen die sterker pleiten voor communautarisering. Dit heeft te maken met hun frustraties over de beleidsoriëntaties. In Vlaanderen hadden we in het verleden een gelijkaardige ervaring.

Op federaal vlak zijn er op dit ogenblik veranderingen mogelijk inzake de inhoudelijke oriëntatie van het beleid. Er werden cruciale stappen gezet, zij het dat een en ander nog potentieel blijft. Intussen heb ik toch een aantal vragen over het buitenlands beleid op Vlaams niveau.

Van de beleidsbrief internationale betrekkingen van 1995 herinner ik me de sterke profileringsdrang inzake buitenlandse handel. Ik heb daar begrip voor, maar ik kan het niet rijmen met de essentie van de internationale samenwerking. Daarom denk ik niet dat we kunnen stellen dat de oriëntaties op Vlaams niveau effectief beter zijn dan op federaal niveau.

Mevrouw Miek Roegiers : We kunnen misschien wel pleiten voor een grotere participatie van de Vlaamse instellingen in de BTC (Belgische Technische Coöperatie). Het plan van minister-president Van den Brande voor een interministeriële conferentie voor internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling kan een goede manier zijn om als deelstaat zeer actief te zijn en om met een sterke stem te spreken. Om misverstanden te vermijden, wil ik nog zeggen dat de 3,2 miljard frank die aan NGO's toekomen in het kader van de medefinanciering, niet volgens de 50-50-regel verdeeld

worden. De Franstalige collega's zijn daar overigens niet gelukkig mee.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Wanneer ik sprak over de 50-50 verdeling, dan had ik het vooral over de situatie op universitair vlak.

Mevrouw Miek Roegiers : De 3,2 miljard frank voor de NGO's worden verdeeld op basis van de financiële en de technische capaciteiten van de NGO's. De Vlaamse NGO's zijn op dat vlak nu eenmaal veel sterker.

Mevrouw Nelly Maes : Is dat enkel bij de NGO's het geval ?

Mevrouw Miek Roegiers : Ik kan me inleven in de bekommernissen van de universiteiten en van de VVOB. Een dergelijke verdeelsleutel als diegene die voor hun geldt, zou voor ons evenmin positief zijn.

3. Prof. Jacques Willems, Prof. Luc D'Haese en de heer Jef Van der Perre, respectievelijk onder voorzitter, voorzitter van de Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking en secretaris-generaal van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR)².

Prof. Jacques Willems, rector van de Universiteit Gent en ondervoorzitter van de VLIR : Ik zal in een korte inleiding eerst de VLIR-visie schetsen. Daarna zal Prof. Luc D'Haese de VLIR-actie inzake ontwikkelingssamenwerking toelichten. Tenslotte zal secretaris-generaal Jef Van der Perre de communautaire verdeling van de middelen toelichten.

Het basisprincipe van de VLIR inzake ontwikkelingssamenwerking is dat ontwikkelingssamenwerking een vorm van internationalisering is. Internationalisering draagt wezenlijk bij tot de kwaliteit van het universitair onderwijs en onderzoek. Universitaire ontwikkelingssamenwerking is een vorm van internationale wetenschappelijke samenwerking.

² De nota 'VLIR-standpunten omtrent de universitaire ontwikkelingssamenwerking' werd door de delegatieleden ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

De eigenheid van universitaire ontwikkelingssamenwerking (UOS) bestaat erin dat zij essentieel een dimensie van solidariteit insluit, gericht op de zelfontwikkeling van de betrokken landen : op self-reliance en sociale verdeling van ontplooiingskansen.

De inspanningen moeten worden geconcentreerd en versnippering moet worden weggewerkt.

Deze principes vertalen we door de wens dat initiatieven in het kader van UOS prioritair moeten worden gesitueerd in de ontwikkelingslanden zelf. De middelen moeten dan ook op de allereerste plaats in de ontwikkelingslanden zelf worden ingezet.

Dit betekent onder meer een beperking van de ondersteuning van studenten uit ontwikkelingslanden in Vlaamse eerste- en tweedecycloopleidingen. Verder moet er een geleidelijke overdracht komen van de internationale cursussenprogramma's naar de ontwikkelingslanden. Ten slotte moeten de beurzen ook lokaal worden besteed. De middelen worden geconcentreerd door een institutionele aanpak in een beperkt aantal landen en instellingen.

De VLIR pleit ook voor een beter gedifferentieerd landenbeleid. Omwille van de solidariteit dient er steun te worden verleend aan zeer verarmde ontwikkelingslanden waar infrastructurale voorzieningen voor onderwijs en onderzoek vrijwel nihil zijn. De universitaire noden zijn hier belangrijk, maar vormen wellicht niet de eerste prioriteit. Het concept van sleutel-op-de-deur is hier wel belangrijk. Alle elementen van de samenwerking moeten er worden gefinancierd. We kunnen er niet rekenen op medefinanciering van de lokale overheid. De perspectieven op universitaire self-reliance zijn er miniem en de wetenschappelijke baten voor de Vlaamse universiteiten zijn veeleer beperkt.

Daarnaast moet er ook steun uitgaan naar economisch beter ontwikkelde ontwikkelingslanden en landen in economische transitie zoals in Centraal- en Oost-Europa, Mexico, enzovoort. Die landen beschikken weliswaar over een minimum aan universitaire infrastructuur, aan werkingsmiddelen en aan gekwalificeerd personeel, maar ze hebben specifieke noden op het vlak van kennis en technologie. Van deze vorm van samenwerking mag een hoger rendement worden verwacht voor alle partners. Bovendien zijn de kosten beperkter. Deze landen zouden in de regel een deel van de samenwerking moeten betalen.

De UOS en de Vlaamse internationale werking zijn momenteel gespreid. De VLIR wenst dat de krachten worden gebundeld. Ontwikkelingssamenwerking en internationale wetenschappelijke samenwerking veronderstellen een aanzienlijke professionele knowhow en een gecoördineerd beleidsprogramma. Naast de intern beleidsmatige voordelen van betere coördinatie voor internationale samenwerking biedt dit Vlaanderen de kans om zich beter te profileren op het internationaal forum.

Ik wil deze inleiding besluiten met het situeren van een aantal problemen bij de Vlaamse universitaire ontwikkelingssamenwerking.

De verwevenheid van de internationale wetenschappelijke samenwerking en de UOS met het academisch onderwijs en onderzoek is moeilijk te realiseren, zo niet onmogelijk, als onderwijs en onderzoek een gemeenschapsbevoegdheid zijn en ontwikkelingssamenwerking een federale bevoegdheid. Vlaanderen moet binnen de UOS een eigen beleid kunnen bepalen, zoals dit ook geldt voor onderwijs en onderzoek. De ongelijke verdeling van de middelen van ontwikkelingssamenwerking over beide gemeenschappen is opvallend en onaanvaardbaar. Een rechtvaardiger communautaire verdeling van deze middelen, op grond van een bevolkings- of daaraan gerelateerd criterium, is dan ook voor de VLIR een kwestie van rechtvaardigheid en van essentieel belang. Eigen bevoegdheid in de gemeenschappen inzake UOS lijkt voor de VLIR de oplossing voor de geschetste problemen.

Prof. Luc D'Haese, voorzitter van de Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking van de VLIR : Ik beperk me tot de eerste tabel (tabel 1). We hebben een meerjarenplan dat begon in 1995 en loopt tot het jaar 2000. Voor de maand juni wordt er een nieuw plan verwacht dat loopt tot 2002.

Tabel 1 : VLIR activiteiten op het vlak van universitaire ontwikkelingsamenwerking (UOS), zoals uitgedrukt in het indicatief meerjarenplan van 1995 (1995-2000).

Begrotingsjaar Begrotingspost	1995 absoluut	relatief	1996 absoluut	relatief	1997 absoluut	relatief	1998 absoluut	relatief	1999 absoluut	relatief	2000 absoluut	relatief
<i>in miljoen Bep</i>												
1. Indirecte UOS												
1.1 Projecten Overzee												
1.1.1 Eigen Initiatieven (vastlegg.)	258	50,4%	250	45,5%	175	30,4%	150	25,0%	75	12,0%	80	12,3%
1.1.2 Institutionele Samenwerking	0	0,0%	50	9,1%	150	26,1%	200	33,3%	300	48,0%	318	48,9%
1.1.3 Subtotaal	258	50,4%	300	54,5%	325	56,5%	350	58,3%	375	60,0%	398	61,2%
1.2 Internationale cursussenprogramma's	110	21,5%	96	17,5%	95,7	16,6%	90	15,0%	80	12,8%	80	12,3%
1.3 Beleidsvoorbereidend onderzoek	16	3,1%	20	3,6%	20	3,5%	25	4,2%	34	5,4%	35	5,4%
1.4 VL.I.R.-secretariaatstoelagen	3,5	0,7%	10	1,8%	10,3	1,8%	10,6	1,8%	10,9	1,7%	11,3	1,7%
1.5 Werkingskosten (indirect)	123,9	24,2%	124	22,5%	124	21,6%	124,4	20,7%	125,1	20,0%	125,7	19,3%
1.6 Subtotaal Indirecte UOS	511,4	100%	550	100%	575	100%	600	100%	625	100%	650	100%
1.7 Relatief aandeel Indirect		80%		83%		85%		89%		92%		96%
2. Directe UOS												
2.1 Universitair-technische samenwerking	100	80%	90	78%	75	75%	50	67%	25	45%	0	0%
2.2 Werkingskosten (direct)	25	20%	25	22%	25	25%	25	33%	30	55%	30	100%
2.3 Subtotaal Direct	125	100%	115	100%	100	100%	75	100%	55	100%	30	100%
2.4 Relatief aandeel Direct		20%		17%		15%		11%		8%		4%
3. TOTAAL	636,4		665		675		675		680		680	

De tabel bestaat uit twee grote delen : de directe en de indirecte universitaire ontwikkelingssamenwerking. De directe universitaire ontwikkelingssamenwerking omvat alle activiteiten die bilateraal tussen twee landen via het ABOS worden afgesloten. De indirecte ontwikkelingssamenwerking wordt uitgevoerd door indirecte actoren. In dit geval gaat het om universiteiten, maar het kunnen ook NGO's of het VVOB zijn.

Het is de bedoeling om de directe universitaire ontwikkelingssamenwerking af te bouwen ten voordele van de indirecte actoren. Hierbij zijn er verschillende categorieën. De basisidee is om zoveel mogelijk activiteiten overzee uit te voeren.

Een eerste groep wordt gevormd door de projecten overzee. Die bestaan uit twee grote categorieën. De eerste categorie bevat de eigen initiatieven. Dit zijn vormen van samenwerking tussen een aantal departementen en professoren van een universiteit hier en in de ontwikkelingslanden. Deze projecten zijn beperkt in omvang en in tijd. In theorie gaat het om budgetten tot 25 miljoen frank, maar in de praktijk gaat het altijd om projecten van ongeveer 10 miljoen frank die ongeveer vier jaar lopen. Op dit ogenblik lopen er ongeveer 140 projecten. We zijn van oordeel dat het een verspreide inspanning is.

De tweede categorie, institutionele samenwerking, neemt in belang toe en zal in de toekomst ongeveer de helft van de middelen opsorpen. We willen een duurzame samenwerking ontwikkelen tussen Vlaamse universiteiten en bevoorrechte partnerinstellingen in de ontwikkelingslanden. Tot nu toe zijn er acht of negen projecten in uitvoering. Deze samenwerkingsverbanden zijn begroot op ongeveer 30 miljoen frank per jaar en per partnerinstelling. We trachten dit interuniversitair aan te pakken, zodat alle Vlaamse universiteiten erbij betrokken zijn. We trachten ook zoveel mogelijk interdisciplinair te werken, zowel met de menswetenschappen, de exacte wetenschappen en de landbouw- en geneeskundefaculteiten. Het is de bedoeling om prioritair middelen in te zetten voor een institutionele verbetering van het algehele functioneren van de universiteiten. We trachten er een meerwaarde te creëren.

We zijn aanwezig in Kenia, Tanzania, Zambia, Zimbabwe, Vietnam en Bolivia. Er komen zeer binnenkort nog een aantal instellingen bij, omdat we gefaseerd willen werken. Een aantal basisprincipes hierbij zijn de ondersteuning van derdecycliprogramma's en de zuid-zuidrelaties.

De projecten zijn geografisch geconcentreerd. In onze overeenkomst met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking staat dat minimum 50 percent van de middelen moet worden gespendeerd in wat men Sub-Saharan Africa noemt. De normen die we onszelf opleggen voor institutionele samenwerking zijn veel strenger dan die voor onze eigen initiatieven. De eigen initiatieven kunnen in een groot aantal landen worden uitgebouwd, maar voor de institutionele samenwerking beperken we het aantal landen.

Een tweede groep bestaat uit internationale cursusprogramma's. Aan de Vlaamse universiteiten lopen een aantal postgraduaatprogramma's in vakgebieden die zeer relevant zijn voor ontwikkelingshulp. Het kan gaan om bodemonderzoek, voeding, waterbeheer en dergelijke meer. Er zijn 13 dergelijke programma's aan onze universiteiten. In het kader van deze postgraduaatprogramma's passen ook een aantal stages en beroepsvervolmakingsprogramma's. Een aantal thema's hierbij zijn de vrouw in de ontwikkelingslanden, KMO's, enzovoort. Deze korte stages handelen over bepaalde aandachtspunten. Hiervoor zijn beurzen ter beschikking.

Er is ook plaats voor congressen bij deze internationale cursusprogramma's. We zouden in de toekomst Vlaamse studenten de mogelijkheid willen geven om in contact te komen met de ontwikkelingslanden zelf. Een belangrijk onderdeel van de universitaire opleiding is bijvoorbeeld het maken van scripties in de ontwikkelingslanden waarmee we samenwerken.

Een derde groep bestaat uit beleidsvoorbereidend onderzoek. Het is de bedoeling de universiteiten de kans te geven om hun capaciteiten in verband met ontwikkelingssamenwerking te vergroten. We willen hierin investeren. Het is van belang voor ons, maar ook voor de staatssecretaris. Op deze manier worden een aantal domeinen bestudeerd die voor zijn beleid van belang zijn. Ieder jaar vraagt hij dat bepaalde professoren of onderzoeksequipes aandacht zouden besteden aan bepaalde domeinen. Dit blijft voorlopig vrij beperkt.

Een vierde groep bestaat uit de toelagen voor het VLIR-secretariaat. Een beperkt aantal middelen wordt aan de VLIR gegeven ter ondersteuning van de uitvoering van dit programma. De VLIR coördineert de universitaire ontwikkelingssamenwerking.

De laatste categorie zijn de indirecte werkingskosten ten belope van 125 miljoen frank per jaar. Er worden werkingskosten betaald aan de universitei-

ten ten aanzien van het aantal ABOS-beursstudenten die aan onze universiteiten studeren.

Het kernpunt is om zoveel mogelijk in de ontwikkelingslanden zelf te doen. Het geld van de ontwikkelingssamenwerking wordt niet gebruikt voor de financiering van de eigen universiteiten. Op dit punt verschillen wij wezenlijk van de Franstalige universiteiten.

De heer Jef Van der Perre, secretaris-generaal van de VLIR : Ik zal de laatste tabel nog even toelichten. Men vindt er een overzicht van de middelen terug die in de universitaire ontwikkelingssamenwerking worden geïnvesteerd. De Vlaamse Gemeenschap en universiteiten worden hier benadeeld, zodat ons buitenland kleiner is dan dat van de Franse Gemeenschap.

Tabel 2 : Overzicht van de in universitaire ontwikkelingsamenwerking geïnvesteerde middelen, opgesplitst volgens Gemeenschap³

Basisallocatie	1997a		1996a		1995a		1994a		1993a	
	Vlaams	Franst.	Vlaams	Franst.	Vlaams	Franst.	Vlaams	Franst.	Vlaams	Franst.
I. Indirecte universitaire ontwikkelingsamenwerking waarop 50/50-verdeling wordt toegepast										
1. E.I. (gesplitste kredieten)	200	100	360	84	362	78,5	304	60	294,6	50
Ordonnanceringkredieten	66,67%	33,33%	81,08%	18,92%	82,18%	17,82%	83,52%	16,48%	85,49%	14,51%
comm. verdeelsl (%)										
Vastleggingskredieten	160	100	252,9	100	258	88,5	199,4	78,5	294,6	78,5
comm. verdeelsl (%)a	61,54%	38,46%	71,66%	28,34%	74,46%	25,54%	71,75%	28,25%	78,96%	21,04%
2. I.C.F.	90	42	96	42	110	36	117	36,9	111,5	35,8
comm. verdeelsl (%)	68,18%	31,82%	69,57%	30,43%	75,34%	24,66%	76,02%	23,98%	75,70%	24,30%
3. Fin. studiekosten onderhorigen van O.L.	135	365	149	410	148,9	435,5	108,5	335,5	148,9	460,5
comm. verdeelsl (%)	27,00%	73,00%	26,65%	73,35%	25,48%	74,52%	24,44%	75,56%	24,43%	75,57%
4. Toelage aan VL.I.R./C.I.U.F.	10	4	10	4	3,5	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7
comm. verdeelsl (%)	71,43%	28,57%	71,43%	28,57%	54,69%	45,31%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
5. Beleidsvoorbereidend Onderzoek (BVO)	20	11	20	9,5	15	15	15	15	15	15
comm. verdeelsl (%)	64,52%	35,48%	67,80%	32,20%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
6. Institutionele samenwerking in O.L.(gk)	135	28	50	12						
comm. verdeelsl (%)	82,82%	17,18%	80,65%	19,35%						
Totaal (ordonnanceringkredieten)	590	550	685	561,5	639,4	567,9	547,3	450,2	572,7	564
comm. verdeelsl (%)	51,75%	48,25%	54,95%	45,05%	52,96%	47,04%	54,87%	45,13%	50,38%	49,62%
II. Toe te voegen aan geheel van universitaire ontwikkelingsamenwerking										
1. U.T.S.	27	68,4			146,7(10)	142,4	103,3	112		
2. Toelage WOB/APEFE	275	275	285	285	285	285	285	285	285	285
comm. verdeelsl (%)	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%
3. Studiebeurzen	612,7	782,6	788,9	749			675			
4. Sociale en culturele hulp	85	73,5	73,5	82,5			82,5			
5. Rechtstreekse contracten met universiteiten										
6. Multilaterale wetenschappelijke samenwerking										
Totaal	1274,7	1494,5	1579,1	1543,9			1542,8			
III. Dotatie aan de Vl. en Fr. gemeenschap										
	367	1467	352,3	1408,8	352,2	1408,5	347,4	1389,8	333,6	1334,2
Totaal (O.K.) I. + II.2 + III.	1232	2292	1322,3	2255,3	1276,6	2261,4	1179,7	2125	1191,3	2183,2
comm. verdeelsl (%)	34,96%	65,04%	36,96%	63,04%	36,08%	63,92%	35,70%	64,30%	64,70%	64,70%

3 Verklaring van de in de tabel gebruikte afkortingen : APEFE : Association pour la Promotion de l'Education et de la Formation à l'Etranger ; BVO : Beleidsvoorbereidend onderzoek ; CIUF : Conseil Interuniversitaire de la Communauté Française ; EI : Eigen Initiatieven ; gk : gesplitste kredieten ; ICP : Internationale Cursussenprogramma's ; OK : Ordonnanceringkredieten ; OL : Ontwikkelingslanden ; UOS : Universitaire Ontwikkelingsamenwerking ; UTS : Universitaire Technische Samenwerking.

Het totaalbedrag van de kredieten is misschien beperkt, maar toch belangrijk. Het belang van de internationalisering in het universitair hoger onderwijs neemt toe. Het is zeer belangrijk dat die mensen zich in de internationale en ontwikkelings-samenwerking kunnen engageren. Deze beperkte kredieten maken dikwijls het verschil.

De tabel is ingedeeld in drie blokken. In het eerste wordt een overzicht van de kredieten gegeven waarvan de communautaire verdeling bekend is. De Vlaamse universiteiten hebben een langdurige inspanning geleverd. Met de hulp van Vlaamse parlementsleden en ministers is men er jaren geleden in geslaagd om in de begroting van het ABOS te definiëren wat universitaire samenwerking eigenlijk betekent. De bedoeling was dan, in een periode van grote Vlaamse achterstand, het budget alvast en ten minste 50-50 te verdelen.

Vanaf het begin heeft men terecht gesteld dat het geheel van de verdeling moest worden beschouwd. Die moest destijds volgens de overheid 50-50 zijn; de onderlinge posten konden echter sterk verschillen. Het grote probleem is dat er in de Franstalige universiteiten erg veel belang wordt gehecht aan de financiering van studenten en de opleiding van studenten uit ontwikkelingslanden in België, hetgeen rechtstreeks leidt tot inkomsten voor de universiteiten alhier. Aan Vlaamse kant opteert men nadrukkelijk voor de samenwerking ter plaatse.

Onder het eerste blok staat een totaalbedrag. Wat de indirecte universitaire ontwikkelingssamenwerking betreft, gaat het aan Vlaamse kant om 590 miljoen frank en aan Franstalige kant om 550 miljoen frank. De verhouding is dus 51,75 percent tegenover 48,25 percent. Deze sector is de enige waar die verhouding nog wordt gehanteerd. In alle andere sectoren van hoger universitair onderwijs en onderzoek is de verhouding minstens 55 percent tegenover 45 percent.

Voor deze posten misloopt men jaarlijks 60 miljoen frank. Als men daarbij nog het bedrag voor de VVOB telt, gaat het reeds om 100 miljoen frank.

In het tweede blokje staat een overzicht van de kredieten waarvan de VLIR zich afvraagt waarom dit niet wordt ingedeeld bij de universitaire ontwikkelingsamenwerking. Op een aantal kredieten die in de begroting worden verdeeld, past men de verdeelsleutel niet toe hoewel ze wezenlijk deel uitmaken van de universitaire sector. Het gaat onder andere om de Universitaire Technische Samenwerking – de rechtstreekse samenwerking van de Belgische staat met universiteiten in ont-

wikkelingslanden. Dit wordt dankzij ons afgebouwd. Men is meer en meer overgegaan op onrechtstreekse samenwerking.

Het bedrag dat aan studiebeurzen wordt besteed, is vrij aanzienlijk. We weten niet hoe dat communautair wordt verdeeld. Mevrouw Maes heeft de minister hierover destijds een vraag gesteld. We zouden het appreciëren indien we die verdeelsleutel sedertdien elk jaar zouden kennen.

Daarnaast zijn er ook nog de rechtstreekse contracten met de universiteiten. We kennen de bedragen niet die daaraan worden besteed. De minister sluit zelf ook nog contracten af met universiteiten in ontwikkelingslanden. Die bedragen schommelen en we zouden ze ook graag kennen.

Ten slotte is er nog de multilaterale wetenschappelijke samenwerking. België betaalt bijdragen aan multinationale instellingen en kan rekenen op retourkredieten. België spendeert bijvoorbeeld aanzienlijke bedragen aan de ruimtevaart; de return voor Vlaanderen ligt onder 20 percent. Ook hiervoor zouden we graag de juiste bedragen kennen.

In het derde gedeelte gaat het om een krediet dat, ingevolge de laatste staatsvorming, bij de begroting van de federale premier is gevoegd. Het dient voor de financiering van de opleiding van buitenlandse studenten. Het gaat om een historisch overblijfsel van een bestaande toestand ten tijde van de staatsvorming. Aan Vlaamse zijde gaat het om 367 miljoen frank en aan Waalse zijde om 1 miljard 467 miljoen frank.

Wij vinden dat dit bedrag wezenlijk deel uitmaakt van de internationale samenwerking. Men kan zich de vraag stellen of het wel om ontwikkelingssamenwerking gaat. Volgens ingewijden gaat de helft hiervan naar ontwikkelingssamenwerking. Dat maakt eigenlijk onze zaak niet; wij beschouwen internationale samenwerking als één geheel. Universitaire ontwikkelingssamenwerking vormt daar een onderdeel van. Wij moeten dezelfde kansen krijgen, zeker nu de internationalisering zo belangrijk wordt.

De totale som uit de drie kolommen bedraagt voor Vlaanderen 1 miljard 232 miljoen frank en aan Franstalige zijde 2 miljard 292 miljoen frank. De percentuele verhouding is 34,96 tegenover 65,04. De posten waarvan we de verdeelsleutel niet kennen, zijn niet in het eindtotaal opgenomen.

De heer Johan Sauwens : De cijfers zijn heel duidelijk. Ik wist niet dat het zo erg was – en het betert er niet op.

Mevrouw Nelly Maes : Op de plaatsen waar er geen verdeling wordt vermeld, gaat het bij mijn weten om bedragen die traditioneel door Franstaligen worden beheerd. Het hangt immers precies samen met de visie van het Franstalige landsdeel op de universitaire samenwerking. Men wil zoveel mogelijk mensen naar hier halen om zoveel mogelijk professoren aan het werk te zetten. Men kan bijna stellen dat een volledige Franstalige universiteit draait op de kosten van ontwikkelingssamenwerking. Eigenlijk is het de naam ontwikkelingssamenwerking onwaardig ; de gelden blijven immers in België. Men kan enkel hopen dat de mensen die hier afstuderen, ook naar hun land terugkeren en zich inzetten voor de opbouw van hun land.

U hebt deze cijfers helemaal niet meegerekend. Dat betekent dat ze niet meetellen in de absolute cijfers. Als de verhouding daar ook 1 op 3 is, dan heeft dat een grote scheeftrekking tot gevolg. Interpreteert u dit ook als een historisch gegeven ? Hebt u geen reden om aan te nemen dat er de laatste jaren verandering in is gekomen ?

De heer Jef Van der Perre : We vermoeden dat er een scheeftrekking is. We vermoeden echter ook dat er de afgelopen jaren dankzij de opeenvolgende Vlaamse ministers wel een inspanning is geleverd. Die dramatische verhoudingen kwamen niet meer echt aan de oppervlakte. Meer kan ik er u echter niet over zeggen. Enkele jaren geleden hadden we nog inlichtingen, maar sindsdien weten we officieel niet meer hoe het in mekaar zit.

Mevrouw Nelly Maes : Bedoelt u dat u het officieus wel weet ?

De heer Jef Van der Perre : Neen. We hebben er eigenlijk voor gekozen om hier geen gissingen op de tafel te leggen.

Mevrouw Nelly Maes : Het is zo al genoeg, dat geven we toe.

Ik heb nog een vraag. U hebt in uw conclusies gezegd dat de universitaire samenwerking naar uw mening naar de gemeenschappen zou moeten worden overgeheveld. U hebt daar een goede argumentatie voor gegeven. Ze is niet louter op de cijfers gebaseerd, maar wordt door de cijfers geïllustreerd.

Destijds was u, in het beraad dat door de SERV werd georganiseerd, ook vragende partij voor de communautarisering van het ontwikkelingsbeleid. Hoe is uw standpunt daaromtrent geëvolueerd ? Hebt u daar nu een ruim standpunt over of beperkt u zich met opzet tot uw eigen sector ?

Prof. Jacques Willems : We hebben de bevoegdheid om te spreken over de universitaire ontwikkelingsamenwerking. Aangezien de universiteiten, het onderwijs en het onderzoek tot de Vlaamse bevoegdheden behoren en ontwikkelingssamenwerking daar een onlosmakelijk deel van uitmaakt, kunnen we daarover een standpunt innemen. Het ruimere debat valt echter buiten de bevoegdheid van onze organisatie.

Mevrouw Nelly Maes : U doet dus geen uitspraak over andere terreinen. Toch zou ik u de vraag willen stellen in hoeverre u het belangrijk vindt dat de samenwerking ook maatschappelijk wordt gedragen. De manier waarop de Franstaligen te werk gaan staat niet los van de gevoeligheden van hun gemeenschap. Merkt u dat ook op andere terreinen ? U ziet uw studenten verder evolueren. Als ze in een internationaal verband hebben gewerkt, maken ze ook dikwijls carrière in dat internationaal verband. België geeft nogal wat geld uit in de sector van de multilaterale samenwerking. Hebt u de indruk dat de Vlaamse Gemeenschap en uw afgestudeerden en academici daarin voldoende aan bod komen ?

Prof. Luc D'Haese : Ik heb zelf vijftien jaar in het buitenland gewerkt en heb gezien waar mijn afgestudeerden allemaal zijn terechtgekomen. Mijn vroegere assistent is nu eerste minister ; er zitten ministers van landbouw bij. Ik heb er nooit aan getwijfeld dat wat we doen relevant is voor ontwikkeling. Onderwijs is een van de beste investeringen op langere termijn. Dat geldt des te meer in gebieden waar het nu onrustig is. Dit kan men de mensen nooit meer afnemen.

De besten komen we ook opnieuw tegen in de internationale organisaties. Er zijn ook internationale organisaties die een beleid voeren om mensen uit de derdewereldlanden bij hun werking te betrekken. Ik denk daarbij aan de FAO en het IFAD. We geven daarom ook bijkomend postuniversitair onderwijs als stimulans. De oud-studenten krijgen te maken met concurrentie en we willen hen daartegen wapenen. In de FAO heeft er een jaar geleden een wereldvoedselconferentie plaats gehad. We zagen daar heel wat oud-studenten van onze voedingscursussen terug. We hebben dus echt wel iets bereikt.

Mevrouw Nelly Maes : Ik vind dit een belangrijk antwoord maar mijn vraag ging nog iets verder. De ontwikkelingsrelevantie van universitaire samenwerking is natuurlijk op zich de belangrijkste reden om het te doen. Het gaat ook over de manier waarop Vlaanderen deelneemt aan de internationale samenwerking in de wereld. De multilaterale samenwerking is daar een belangrijk onderdeel van. Hebt u de indruk dat we daar als Vlaamse Gemeenschap voldoende impact op hebben ?

De heer Jef Van der Perre : Het is moeilijk om daar een antwoord op te geven. U hebt in de tabel gezien dat we geen inlichtingen hebben over wat er zich nu precies in die sector afspeelt. We moeten dat toegeven. In het algemeen vinden we de sociale dimensie van dat dossier heel belangrijk. Men moet aan jonge mensen voldoende kansen bieden om zich in ontwikkelingssamenwerking en in internationale samenwerking te engageren.

Dit element is sociaal gezien van groot belang, maar het is ook van belang voor de kwaliteit van het universitair hoger onderwijs en het hoger onderwijs in het algemeen. Die dimensie is essentieel geworden.

Op uw concrete vraag moet ik u tot mijn spijt het antwoord schuldig blijven. Mijn indruk is dat die impact in de multilaterale samenwerking nog sterk kan worden verbeterd. We hebben bijvoorbeeld geen netwerken. In sommige landen speelt men daarmee. Men kent iemand hier, er komt informatie van daar en men werkt samen rond dat dossier. Wij moeten dat nog leren. We zitten in een beginfase.

Mevrouw Nelly Maes : Onze beheerscapaciteit in vele multilaterale organisaties staat niet in verhouding tot de bijdrage die we vanuit federaal België aan die organisaties leveren. Ik heb er ook geen precies overzicht over, maar ik stel vast dat we vaak aanwezig zijn op het terrein terwijl onze aanwezigheid in beleidsvoering niet navenant is.

Prof. Luc D'Haese : We zien bijvoorbeeld hoeveel we besteden aan internationaal landbouwonderzoek. Het aantal mensen van bij ons dat in de directie zit is niet navenant.

Mevrouw Nelly Maes : Dit was eigenlijk een onderdeel van mijn vraag. Hebt u afgestudeerden die doorstromen ? Ze hebben gewerkt in internationale verbanden ; ik ken er en u kent ze ook. Maar bijzonder weinigen stromen door naar beleidsfuncties.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik zal niet terugkomen op wat we vandaag en in de vorige hoorzitting hebben gehoord over het verschil tussen Nederlandstaligen en Franstaligen inzake prioriteiten en op de landen waaraan men op Vlaams en Belgisch niveau prioritair aandacht schenkt.

Het verwondert mij dat wanneer u de vraag wordt gesteld hoe het zit met de relevantie van deze cijfers, u ze wilt beperken tot wat u aanbelangt. Ik haal in dit verband aan wat we hebben gehoord van de mensen van het NCOS. Ze zeiden dat de mensen van de VLIR klagen over de fiftyfifty-verhouding. Ze zeggen dat het hen niet interesseert en dat de VLIR dat zelf maar moet oplossen.

Eigenlijk wortelt het hele debat in het feit dat we in Vlaanderen in gespreide slagorde optreden. Wanneer alleen u over de fiftyfifty-verhouding en andere wanverhoudingen klaagt, maar u hebt geen medestanders, dan wordt het debat individueel gevoerd per sector die er belang bij heeft. Dan is het debat op voorhand hopeloos verloren. Er zijn maar een aantal actoren aanwezig op het terrein zoals de VLIR en het NCOS. Men moet de buitenwereld meekrijgen om aan het debat deel te nemen.

De heer Johan Sauwens : Ik denk dat men een zuiver wetenschappelijke benadering heeft gemaakt. Men praat over wat men door en door kent en wat de ervaringen zijn. Maar u hebt gelijk : men zegt dat de ontwikkelingssamenwerking voorbij is en dat het nu gaat over een bredere internationale samenwerking. Toch blijft de facetbenadering bestaan. Dat is een algemeen maatschappelijk probleem. Wil men een goed en – gezien de sociale dimensie – een breed maatschappelijk draagvlak hebben voor deze besprekingen, dan moet dit ook eens in zijn algemene context worden bekeken. De bijdrage van een aantal universiteiten zal daar zeker erg groot in zijn.

U gaat meer en meer naar een institutionele samenwerking. Hoe moet ik me dat voorstellen ? Kunt u enkele voorbeelden geven om dat duidelijk te maken ?

Prof. Jacques Willems : Er is bijvoorbeeld samenwerking met Lusaka als coördinerende instelling in Zambia. De VLIR heeft de universiteit van Lusaka in Zambia als een van de geprefereerde instellingen gekozen. Men is met een delegatie naar Zambia gegaan en men heeft het beleidsplan gevraagd over de hele universiteit. Men heeft gevraagd naar de toekomstvisie en welke expertise de Vlaamse universiteiten kunnen binnenbrengen. We hebben

het beleidsplan bestudeerd en bekeken wat wij kunnen bijbrengen. Dan hebben we het grote beleidsplan naar Vlaanderen gebracht, het bekeken en met de beleidsmensen besproken. Nu zijn we een aantal deelproblematieken aan het uitwerken waar de Vlaamse instellingen een bijdrage in kunnen leveren. Dit gebeurt telkens met de visie om niet zozeer één laboratorium uit te werken, maar om een laboratorium te versterken zodat de hele instelling er beter van wordt.

Als we een bijdrage kunnen leveren tot bijvoorbeeld de basisinfrastructuur voor het onderwijs in natuurkunde, zal dat voor de hele instelling een versterking van de capaciteit meebrengen. We trachten aan capaciteitsopbouw te doen voor de instelling als geheel. We willen elk van de actoren in Vlaanderen zoveel mogelijk zijn expertise laten gebruiken. We willen de projecten zoveel mogelijk baseren op het voordeel dat de instelling kan hebben. Ik denk bijvoorbeeld aan communicatienetwerken binnen de instelling als een typisch voorbeeld waar we aan opbouw kunnen doen. Dit is beter dan ergens een computercentrum uit te bouwen dat dan voor één laboratorium gunstig zou zijn. Een bibliotheek uitbouwen over de instelling heen is een ander voorbeeld.

De heer Johan Sauwens : Men wil dus vooral het concept helpen verrijken en helpen ontwikkelen, en doelgericht en strategisch meehelpen aan investeringen, en academici en wetenschappers sturen.

Prof. Jacques Willems : We sturen onze mensen, maar streven ernaar dat, door een transfer van expertise, de mensen dit zelf kunnen dragen.

Prof. Luc D'Haese : We nodigen de rectoren ook uit om onze universiteiten te komen bekijken. Ze brengen minimum enkele dagen op elke universiteit door zodat ze kunnen zien wat wij hen kunnen bieden. Het moet meer van hen uitgaan wat Vlaanderen kan bijbrengen. Het is ook van belang dat we dit met alle Vlaamse universiteiten gezamenlijk uitvoeren. Eén instelling heeft het administratief beheer, maar de onderdelen, zoals voeding bijvoorbeeld, worden interuniversitair gedragen.

De heer Johan Sauwens : Hoeveel mensen binnen de VLIR zijn hiermee bezig ?

Prof. Luc D'Haese : Het gaat eigenlijk ook om het bewust maken van de hele universiteit. De VLIR zegt in welke zaken men zal samenwerken. Dan wordt er een bericht gestuurd naar alle universiteiten en wordt er een algemene oproep gedaan om te weten wie aan een bepaald programma wil mee-

werken. De mensen die in een bepaald programma meewerken, worden een soort van woordvoerder. De coördinerende instelling maakt alles materieel mogelijk. Alles wordt geconsolideerd binnen de VLIR als organisatie.

Het hangt ervan af hoeveel dingen men doet. In Zambia zijn we met vijf of zes grote onderdelen bezig. Het zijn programma's in een orde van grootte van 30 miljoen frank op jaarbasis. Het is niet zozeer onze bedoeling om onze Vlaamse mensen daar te plaatsen, die dan met een groot stuk van het krediet gaan lopen, het is de bedoeling om institutioneel bij te dragen. Men moet er wel zeker één persoon hebben als aanspreekpunt.

De heer Jef Van der Perre : Het is een concentratie van mensen en middelen met de bedoeling de instelling in haar geheel vooruit te helpen. We hebben eerst een studie gemaakt in samenwerking met het Centrum voor Europese Studies in Maastricht om te zien wat men het beste kan doen in de sector van de universitaire ontwikkelingssamenwerking.

Pas nadat de studie was afgewerkt, hebben we voor deze formule en procedure gekozen. Het is ook een element van het maatschappelijk draagvlak dat men probeert om zo ernstig mogelijk met zijn activiteiten om te springen, zeker in een fase van opbouw. Dat neemt niet weg dat we nog met versnippering zitten.

De voorzitter heeft het gehad over een bundeling van krachten. Het maatschappelijk draagvlak is van essentieel belang. Het ware zeer goed mochten we daar gezamenlijk wat meer aan doen. Het is allemaal nog nieuw, en hier ligt nog veel werk.

Prof. Luc D'Haese : We zitten bijvoorbeeld ook in de VVOB. We zien elkaar regelmatig op deze vergaderingen en we helpen hen programma's opbouwen. We gaan regelmatig op het terrein kijken. Deze zaken lopen gezamenlijk en we vinden er elkaar.

Mevrouw Nelly Maes : De indirecte samenwerking tussen de VLIR en de VVOB verloopt vrij goed. Het is waarschijnlijk wenselijk die samenwerking uit te breiden tot de NGO's. De NGO's werken onafhankelijk en staan alleen, behalve als er goede banden bestaan tussen het personeel. Die contacten kunnen beter worden geïnstitutionaliseerd. Dat zou kunnen in het kader van een Vlaamse coördinatie van de ontwikkelingssamenwerking. We moeten hier beginnen met het afstemmen van de vielen op elkaar.

II. ECONOMIE EN ENERGIE : DE HEER WILFRIED BIESEMAN VAN DE ADMINISTRATIE ECONOMIE VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, DEPARTEMENT ECONOMIE, WERKGELEGENHEID, BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN EN LANDBOUW⁴

De heer Wilfried Bieseman, administratie Economie van het ministerie van Vlaamse Gemeenschap : Van de gewestelijke bevoegdheden op het vlak van energiebeleid bestaat geen limitatieve lijst. De gewestelijke bevoegdheden omvatten onder meer gas- en electriciteitsdistributie tot 70.000 volt. Maar ook gaswinning uit hoogovens, valorisatie van de steenkoolterills, terugwinnen van energie en rationeel energiebeleid behoren hiertoe. Daarbij komt nog het wetenschappelijk onderzoek ter zake.

De federale bevoegdheden zijn al die aangelegenheden waarvoor een gelijke behandeling op federaal niveau nodig is om technische en economische redenen. Hiervan hebben we wel een limitatieve lijst : de grote infrastructuur voor de productie, het transport en de opslag van energie, de nucleaire brandstofcyclus en het prijzenbeleid.

De federale overheid heeft deze laatste bevoegdheid overgeheveld naar het Controlecomité voor Electriciteit en Gas dat bestaat uit de sociale partners en vertegenwoordigers van alle overheden.

Deze laatsten hebben echter geen stemrecht. Door deze eigenaardige constructie zijn we beperkt in onze mogelijkheden om een rationeel energiebeleid te voeren of om energie terug te winnen. Technische voorwaarden voor de aansluitingen op de netten worden ten slotte ook tot de federale bevoegdheden gerekend.

We kunnen hiermee leven, maar vinden dit niet bevredigend. Op Europees niveau wil men dat 12 percent van onze energie uit hernieuwbare energiebronnen komt tegen 2010. Als het prijzenbeleid niet in regionale handen komt, zullen we daar niet in slagen. Vandaag zit België nog maar aan 1 percent, terwijl Vlaanderen niet verder komt dan 0,5 percent. Ook in het kader van de komende liberalisering van de energiemarkt, vinden wij het nodig dat we zelf over de tarieven kunnen beslissen.

Tot zover de nota van minister-president Van den Brande. Wij hebben echter ook een interne nota, die bestaat uit zeven fiches, die telkens een knelpunt uit een bepaald bevoegdheidsdomein signaleren en een wijziging voorstellen.

Distributie is een regionale bevoegdheid, terwijl de tarieven in federale handen zijn. Tot nu toe hebben we steeds met convenanten gewerkt, maar gezien de nakende liberalisering moeten wij een echte financiële regeling kunnen uitwerken.

Het continentale plat werd blijkbaar vergeten tijdens de laatste staatshervorming. Er zijn een aantal akkoorden met de federale overheid, maar die werden nooit uitgevoerd. Wij willen bevoegdheden op het vlak van zandwinning en geologisch onderzoek.

Opslaan van energie is een federale aangelegenheid. Wij willen een uitzondering maken voor de boven- en ondergrondse opslag van brandbare gasen, zoals in Dudzele, Zeebrugge en Loenhout.

In Vlaanderen zijn er nog een aantal steenkoollagen die ondergronds vergast kunnen worden. De Instelling voor de Ontwikkeling van Ondergrondse Vergassing (IOOV) is daarvoor bevoegd. De budgetten van die instelling – met zetel in Luik – werden al overgeheveld, de infrastructuur nog niet. Bovendien is het IOOV vrijwel volledig Franstalig, zowel op het vlak van personeel als in de raad van bestuur. Wij willen de bestaande kennis overhevelen naar het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO).

Gasdistributie valt onder onze bevoegdheden. Er is echter onenigheid op het vlak van de veiligheid. De federale overheid is verantwoordelijk voor de interne veiligheid, met andere woorden de veiligheid van de werknemers. De regionale overheid is verantwoordelijk voor de externe veiligheid, dit is de veiligheid van de bevolking. Wij stellen voor dit te expliciteren.

Het Controlecomité is ook bevoegd voor een aantal regionale materies. Daarom stellen wij voor een eigen controlecomité op te richten voor onze bevoegdheden, ter ondersteuning van de Vlaamse overheid. Dit controlecomité zou ook de marktwerking moeten kunnen controleren.

De budgetten van de Belgische Geologische Dienst werden al overgeheveld, maar de infrastructuur en het personeel nog niet. Hierdoor zijn er geen officiële samenwerkingsakkoorden. Wij ach-

⁴ Een nota van de administratie Economie betreffende de bevoegdheidsproblematiek op het vlak van het economie- en energiebeleid werd ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

ten het noodzakelijk de Vlaamse informatie te bundelen.

De heer Jos Geysels : De heer Bieseman geeft een goed overzicht van de problemen bij de coördinatie van het vraagbeleid. Er zijn inderdaad moeilijkheden door de rol die het Controlecomité vervult. Toch zit ik nog met een aantal vragen over de oplossing zoals voorgesteld in de fiches van de administratie. Wat wordt precies bedoeld met : de tarieven met betrekking tot de distributie naar het gewest ? Wat levert een eventuele defederalisering ons op, wetende dat de overheid sowieso weinig in de pap van het Controlecomité te brokken heeft. We zitten namelijk met een bijna-monopolie in die sector.

Een tweede vraag heeft betrekking op de oprichting van een regionaal controlecomité. Wat betekent dat ? Zou dit niet even monopolistisch blijven ? Ten derde ontbreken de uitrustingsplannen en het Nationaal Comité voor Energie (NCE) in het verhaal van de heer Bieseman. Naast tarieven moeten we het voorts ook hebben over heffingen, in het bijzonder de Europese, die eraan komen. Ik besef dat dat een andere benadering is, maar het heeft eveneens een invloed op de tarieven voor de consumenten.

De heer André Denys : Het argument om een aantal zaken onder de federale bevoegdheid te houden, is dat ze technisch en economisch ondeelbaar waren. Kunt u aanduiden waarom de grote infrastructuur technisch en economisch ondeelbaar zijn ? Naar mijn gevoel zijn deze plaatsgebonden. Wat precies lokaliseerbaar is, is ook defederaliseerbaar.

De heer Wilfried Bieseman : De administratie verstaat onder de distributieprijzen deze van de elektriciteitsdistributeurs tot 70.000 volt. Deze prijzen zouden een gewestelijke bevoegdheid moeten worden, omdat ook de distributie zelf dat is. Daar horen ook de rechtstreekse klanten bij die tot 70.000 volt worden bevoorrad, evenals de prijzen die aan de distributie zelf worden aangerekend en de laagspanningsprijzen.

De heer Jos Geysels : De redenering van de administratie is mij bekend. Maar wat winnen wij hiermee met het oog op een coherente energiepolitiek ?

De heer Wilfried Bieseman : Volgens ons is het al dan niet voeren van een rationeel energiegebruik een kwestie van het voeren van een prijzenpolitiek en niet zozeer van sensibiliseren. Daarom willen wij de tarieven defederaliseren.

Wat het regionale controlecomité betreft : dit moet zich uitspreken over onze regionale bevoegdheden, die we tegelijkertijd willen uitbreiden, met name met de bevoegdheid over het prijzenbeleid. De beleidsnota van minister Van Rompuy stelt dat ook het federale Controlecomité voor Elektriciteit en Gas gereorganiseerd dient te worden en dat het taken zou moeten verkrijgen, onder meer inzake de controle over de marktwerking. Er is een andere samenstelling nodig en de overheid zou meer in de pap te brokken moeten hebben.

Wat de derde vraag van de heer Geysels betreft, meer bepaald over het NCE, pleitte minister Van Rompuy ervoor om dit radicaal af te schaffen. Het NCE houdt zich vooral bezig met de uitrustingsplannen, die minder relevant worden in de context van de verwachte liberalisering van de sector. Toch pleiten sommigen voor het behoud ervan met het oog op de strijd tegen de overproductie. Volgens de beleidsnota van minister Van Rompuy zou de functie van de uitrustingsplannen corrigerend dienen te zijn en niet controlerend zoals nu het geval is.

Ten slotte wil ik op de vraag van de heer Denys antwoorden dat inzake de grote infrastructuur er alleen een defederalisering van de stockage zou moeten zijn. Onder grote infrastructuur verstaan we verder de centrale elektriciteitsproductie die naar onze mening in een federale en zelfs een Europese context dient geplaatst te worden.

De heer André Denys : Mijn vraag is waarom dat zo is.

De heer Wilfried Bieseman : Het lijkt me evident. We aanvaarden dat de structuren zodanig groot zijn dat ze op federaal niveau moeten behouden worden. Een verschillend Vlaams en Waals beleid inzake grootschalige productie en leidingen zou problemen met zich meebrengen, hoewel nu reeds inzake elektriciteitsleidingen in Vlaanderen een eigen visie wordt ontwikkeld. Argumenten voor absolute technische en economische ondeelbaarheid kan ik echter niet geven.

De heer Jos Geysels : Acht u een regionalisering van de tarieven mogelijk als de kernbrandstofcyclus federaal blijft ?

De heer Wilfried Bieseman : Volgens mij is dat mogelijk omdat men de kostprijs van de kernbrandstof zelf en van de infrastructuur als een gegeven kan beschouwen.

De heer Jos Geysels : Vindt u het technisch mogelijk om een vergaand prijzenbeleid uit te stippelen bij een federale kernbrandstofcyclus ?

De heer Wilfried Bieseeman : Ik denk dat dit mogelijk is.

III. LANDBOUW, TUINBOUW EN VISSERIJ

1. De heer Alfons Van der Voorde, directeur-generaal van de administratie Land- en Tuinbouw van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw⁵

De heer Alfons Van der Voorde : In de nota van minister-president Van den Brande zitten vier uitgangspunten en vijf voorstellen voor een verdere federalisering van de landbouw. Een eerste uitgangspunt is dat de regionalisering van de bevoegdheid inzake landbouw zeer fragmentarisch is verlopen. In 1979-1980 werden de externe structuren van land- en tuinbouw naar de gewesten overgeheveld ; in 1987-1988 een aantal beperkte bevoegdheden, zoals de muskusrattenvangst en een aantal onderzoeksinstellingen en ten slotte in 1993-1994 de bevoegdheid inzake het intern investeringsbeleid en de promotie voor land- en tuinbouwproducten.

Een tweede vaststelling is dat er in het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU sinds enkele jaren wijzigingen zijn doorgevoerd. In 1992 werd overgestapt van een prijsondersteunend naar een inkomensondersteunend beleid. Agenda 2000 omvat opnieuw voorstellen om het beleid structureel te hervormen.

Een derde uitgangspunt heeft eveneens te maken met het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Er is een groot verschil tussen de landbouw in Wallonië en die in Vlaanderen. In tegenstelling tot de meer grondgebonden Waalse landbouw die op traditionele producten is afgestemd, is de Vlaamse landbouw door een gebrek aan ruimte aangewezen op een intensieve productie met een hoge toegevoeg-

de waarde. Waar Vlaanderen maar 0,7 percent van het totaal aantal landbouwbedrijven in de EU telt, en slechts 0,5 percent van de voor landbouw gebruikte oppervlakte, zorgen wij wel voor 2,5 percent van de productiewaarde ; onze productie is dus vijf keer zo intensief als het Europese gemiddelde. Dit is net het soort productie dat niet beschermd wordt door het gemeenschappelijk landbouwbeleid : Vlaanderen geniet weinig van de fondsen van de EU omdat een groot deel van de Vlaamse land- en tuinbouw, onder meer de intensieve veehouderij, marktgericht is. Wallonië daarentegen is met de productie van basisproducten meer op de inkomenssteun gericht. Het landbouwbeleid in Vlaanderen en Wallonië is onder meer daardoor fundamenteel anders, en het is moeilijk Vlaanderen aan zijn trekken te laten komen in het Belgische beleid.

Ten vierde stellen wij vast dat bij de regionalisering van de hefboomen, zoals het landbouwinvesteringsfonds, de kennis en de ondersteunende diensten op het federale niveau gebleven zijn. Het is voor ons moeilijk om het noodzakelijke beleid te voeren bij gebrek aan statistieken, aan studie, aan ondersteunend onderzoek en kennis. Wij missen dat instrument. Voor voorlichting hadden wij vroeger bij het nationaal ministerie van Landbouw een goede dienst om de reglementen bij de 48.000 Vlaamse bedrijven – en ook bij de andere Belgische bedrijven – bekend te maken. Ook deze dienst is achtergebleven. Het lijkt ons niet zinvol om al deze diensten opnieuw op te zetten in Vlaanderen en het werk dubbel te doen.

Ten slotte zijn er de beleidslijnen. Het inkomensondersteuningsbeleid en het productiebeheer, en de toepassing ervan in elk bedrijf, kan op Vlaams vlak gebeuren. Dit werkt nu moeilijk ; investeringsbeleid – onze bevoegdheid – hangt bijvoorbeeld sterk samen met de quotatoekenning – een federale bevoegdheid.

Ook wat de bedrijfsbegeleidende maatregelen betreft, is het beleid momenteel verkapt tot op het absurde af. Wanneer wij bijvoorbeeld investeringssteun toekennen aan een Vlaamse landbouwer, verplichten wij hem een boekhouding bij te houden. De opvolging van die boekhouding, en het eventueel verlenen van steun voor het bijhouden ervan, is dan weer een federale bevoegdheid. Wij hebben intussen onderling met de federale diensten afspraken gemaakt om toch enigzins te kunnen werken : alles wat de sectoren aangaat, is een federale bevoegdheid, wanneer het om individuele bedrijven gaat, zijn wij bevoegd.

⁵ Een nota van de administratie Land- en Tuinbouw betreffende de bevoegdheidsproblematiek op het vlak van het land-, tuinbouw en visserijbeleid werd ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

Onderzoek, ontwikkeling, vorming en voorlichting moeten op mekaar afgestemd zijn. Onderzoek en ontwikkeling zijn federaal, de toepassing ervan in een individueel bedrijf is Vlaams. De gewesten mogen onderzoek opzetten dat hun materies volgt ; wij mogen dus ook voor landbouw in zekere mate onderzoek doen, maar de kans is groot dat wij in aanvaring komen met het onderzoek dat via het federale niveau gevoerd wordt. De proeftuinen, voor praktijkonderzoek naar de concrete toepassing van wat algemeen onderzoek heeft uitgewezen, zijn nog een voorbeeld. Wij financieren deze proeftuinen, maar de basiswetgeving voor hun werking wordt op federaal vlak opgesteld.

Een ander punt is de werking van de Vlaamse Dienst voor Agro-Marketing (VLAM). De bevoegdheid over de promotie werd in 1993 gefederaliseerd. De Dienst voor de Afzet van Land- en Tuinbouwproducten controleerde vroeger echter ook de inning van de bijdragen die de sector moest leveren voor de promotie. Wel, men is de controleurs vergeten. Andere mensen hebben hun werk wat overgenomen, want de controleurs zijn bij het federale ministerie achtergebleven.

Ten slotte is de productcontrole, zowel van grondstoffen en plantaardige producten, als voor de dierlijke sector, nog steeds een federale bevoegdheid.

2. De heer Frans Hofkens, algemeen secretaris van de Boerenbond

De heer Frans Hofkens, algemeen secretaris van de Boerenbond : Hoewel we als Belgische Boerenbond werden uitgenodigd, wil ik erop wijzen dat we niet meer Belgisch zijn : we vertegenwoordigen de Vlaamse en Duitstalige landbouwers in dit land. We willen geen politieke uitspraken doen over een verdere regionalisering van land- en tuinbouw. Onze houding is ingegeven door een streven naar een efficiënter beleid. Daarom kiezen we, in het belang van de landbouwer, voor homogene bevoegdheidspakketten. De bevoegdheden zijn momenteel nog te zeer versnipperd. We staan ook achter het subsidiariteitsbeginsel. Het beleid moet zo dicht mogelijk aansluiten bij het werkelijke leven van land- en tuinbouw. De bevoegdheden moeten duidelijk worden afgebakend. Dit is thans niet het geval. Een recent geval waar de onduidelijkheid voor problemen zorgde was de gemeenschappelijke marktordening van groenten en fruit (GMO). Ten slotte zijn we ook bezorgd om de verdediging van onze belangen op Europees niveau. Land- en tuinbouw worden voor een goed deel op

Europees niveau geregeld. We mogen niet tussen twee stoelen vallen : als de federale regering een te marginale rol krijgt, vrezen we ervoor dat de belangen van Vlaanderen op Europees niveau niet efficiënt zullen kunnen worden verdedigd. We sluiten met ons standpunt grotendeels aan bij dat van de minister-president en van de heer Van der Voorde.

Voor vorming, opleiding en onderzoek en ook voor bedrijfsbegeleiding moet er één regionaal bevoegdheidspakket komen. Voor wat betreft de markt, de prijzen en het sanitair beleid zijn we meer terughoudend. Als deze bevoegdheden worden geregionaliseerd, bestaat het gevaar dat niet efficiënt zal kunnen worden geageerd op de EU-ministerraad. Zo zou Vlaanderen een stuk draagkracht verliezen. Het sanitaire aspect is een erg belangrijk probleem. De Vlaamse en de Waalse veehouderij hebben sterke banden. De EU-normen moeten eenvormig worden toegepast in het hele land.

De subsidies van de EU moeten in de toekomst meer rechtmatig worden verdeeld, rekening houdend met het belang van de Vlaamse landbouwers. Bij de verdeling van de middelen komt de specificiteit van land- en tuinbouw onvoldoende tot uiting. De Vlaamse administratie Land- en Tuinbouw moet beter worden uitgebouwd. Dit betekent dat zowel de afdeling Land van AMINAL als de voogdij over de Vlaamse Landmaatschappij onder de vleugels van de Vlaamse administratie Land- en Tuinbouw moeten komen.

We gaan in grote mate akkoord met de Schrikkelnota van de Vlaamse regering en met de voorstellen van de minister-president, met een voorbehoud voor het markt- en sanitaire beleid.

De heer André Denys : Klopt het dat de Boerenbond het prijzenbeleid en het sanitair beleid wel nog federaal wil houden ? Waarom ?

De heer Herman Suykerbuyk : Met het oog op de besluitvorming inzake landbouw in de EU, is volgens de Boerenbond de federale regering beter geplaatst dan de Vlaamse om de landbouwbelangen te dienen. Daarover had ik graag meer uitleg. Dit argument zou immers ook voor andere beleidsgebieden kunnen gehanteerd worden.

De heer Frans Hofkens : De efficiëntie van het beleid is belangrijk. Wij spreken ons niet uit over de overheveling van de markt, de prijzen en het sanitair beleid. In de EU is België een efficiëntere gesprekspartner dan de twee regio's. Wanneer het sanitaire beleid wordt geregionaliseerd, dan vrezen wij dat de kritische massa voor een nationaal

ministerie zo klein wordt, dat het ministerie verloren zal gaan. We klagen vooral anomalieën aan bij de toepassing van het sanitaire beleid. Maar bij een regionalisering zal de toepassing in Noord en Zuid nog verder uiteenlopen.

De heer Johan Sauwens : Hoeveel federale landbouwambtenaren zijn er nog ? Wat is het federale landbouwbudget ?

De heer André Denys : Er wordt gevreesd voor schaalverkleining. Het promotiebeleid is nu geregionaliseerd, de financiering gebeurt door de sector zelf. Bij Sanitel wordt ook een deel door de sector gefinancierd. Wat zijn dan de verschillen ?

De Boerenbond is vooral Vlaams. Een meer autonoom standpunt in de EU kan voor de Vlaamse landbouw beter zijn. Er bestaan toch proceduremogelijkheden om op Europees niveau mee te praten.

De heer Frans Hofkens : In de EU is België klein. Als er oplossingen zijn om de belangenverdediging en de beleidsvorming op EU-vlak voor Vlaanderen efficiënter te laten verlopen, dan zien wij geen problemen. Maar de ervaring leert ons dat er op Europees niveau vaak marathonvergaderingen zijn en dat de beslissingen pas op het eind worden genomen. Wanneer we dan met twee regio's moeten rekening houden, dan kan dat in ons nadeel zijn. We moeten dus een efficiënte oplossing zoeken. De stap die in verband met promotie en het sanitaire beleid is gezet, is een stap te ver. Als dit allemaal naar de regio's gaat, dan heeft landbouw wellicht geen volwaardige vertegenwoordiging meer in de federale regering.

De heer André Denys : Maar wanneer alles is overgeheveld, dat is er toch geen probleem.

De heer Freddy De Vilder : De toetreding van Oostenrijk, zal het landbouwbeleid van de EU beïnvloeden. Vreest men niet dat het Vlaams aandeel in de EU-middelen zal verminderen ?

De heer Frans Hofkens : Dat is een vraag over het Europese beleid.

De heer Freddy De Vilder : Vlaanderen zou in de EU een nog kleinere partner zijn.

De heer Frans Hofkens : Het gaat niet over het Europees landbouwbeleid. Het gaat over de efficiëntie waarmee het beleid kan gevoerd worden.

De heer Robert Voorhamme : Ik begrijp de mensen van de Boerenbond niet zo goed. Ze zeggen dat de efficiëntie hun voornaamste bekommernis is. Voor landbouw is Europa belangrijker dan voor eender welke andere sector. We horen dat er grote verschillen zijn tussen de twee grote regio's. De belangenbehartiging van die twee regio's is op zich al een probleem. Zou het niet efficiënter zijn de belangen van de Vlaamse en van de Waalse landbouw apart te behartigen op Europees vlak ?

De redenering die u maakt, zou er toe kunnen leiden dat er op elk beleidsvlak met een Europese link een legitimatie wordt geleverd voor een federaal ministerie.

3. Prof. Rudy Gotzen, docent agrarisch recht K.U.Leuven en politiek adviseur van de Boerenbond⁶

Prof. Rudy Gotzen, docent agrarisch recht K.U.Leuven en politiek adviseur van de Boerenbond : Het landbouwbeleid is integraal Europees. Dat is een specifiek gegeven. Men werkt met verordeningen die tot in de kleinste details onmiddellijk toepasbaar zijn. Europa werkt bovendien niet via regio's maar via lidstaten. Die kunnen zich nooit onthouden. Een onthouding is ook een vorm van stemmen. Over alle details moet onderhandeld worden tussen de regio's. De vergelijking met andere sectoren gaat niet op. Daar wordt er gewerkt met een richtlijnenbeleid. Dan is er nog een grote ruimte voor eigen invulling. Voor de landbouwsector daarentegen wordt er bijna dagelijks vergaderd. Zoals reeds aangestipt door de heer Hofkens van de Boerenbond bestaat de vrees dat de belangen van Vlaanderen en de Vlaamse landbouw minder efficiënt zouden worden verdedigd vanuit Vlaanderen dan vanop het Belgisch niveau, in de hypothese van volledige regionalisering. Dit is een argument om eventueel niet te regionaliseren.

De heer Herman Suykerbuyk : De vertegenwoordiging van de regio's is een probleem dat steeds vaker aan de orde zal zijn. In andere landen, onder meer in Duitsland, bestaat er een ambtelijk contact

⁶ Een samenvattende nota met een aantal bibliografische verwijzingen werd door Prof. Gotzen ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

tussen de deelstaten, dat een zekere legitimiteit heeft gekregen. Officieel zijn het de lidstaten die rond de tafel zitten. In werkelijkheid is de toestand meer gecompliceerd. Zegt u dat niets ?

Prof. Rudy Gotzen : Dat is een model dat kan werken. Maar het Duitse bondsniveau heeft in de beslissende fase nog heel wat manoeuvreerruimte. Ons model noopt ons tot een beurtrol tussen Vlaanderen en Wallonië. Dat verhindert een standpuntbepaling wanneer er geen consensus is. Het Deense model illustreert de consequenties daarvan op een pijnlijke manier. De Deense minister moet geregeld aan de parlementaire commissie vragen wat hij mag doen. Dit is niet goed voor de efficiëntie van het Deense standpunt. Daardoor telt het land soms politiek niet meer mee.

De heer Johan Sauwens : Hoe zullen de deelstaten zich bewegen op het internationaal forum wanneer er homogene bevoegdheidspakketten worden gerealiseerd ? Wanneer het binnen de landbouwsector gaat over thema's als pluimvee of varkens dan is dit enkel voor Vlaanderen van belang. Dan zou Vlaanderen toch rechtstreeks aan de gesprekken op Europees niveau moeten kunnen deelnemen. Kunt u even uitvoeriger ingaan op die problematiek ? Ten tweede wou ik graag vernemen wat de verdeling is van de pluimveesector, de groenteteelt, enzovoort over de gewesten ?

Prof. Rudy Gotzen : Grosso modo mag men zeggen dat de pluimveesector en de varkenssector Vlaamse sectoren zijn. De melkveesector is ongeveer in twee helften verdeeld, mits een klein overwicht voor Vlaanderen.

Rundveeteelt komt in gelijke mate voor in beide gewesten, maar met aan elke zijde een eigen specificiteit. In Wallonië kweekt men meer extensief jong vee, dat daarna wordt vetgemest in Vlaanderen. Er zijn hechte banden tussen Vlaanderen en de markt in Ciney. Er is dus wel een stroom van activiteiten tussen de gewesten. Er zijn dan ook nog specifieke teelttechnieken, zoals het fameuze Blanc-Bleu-Belge, het witblauwe ras dat in Wallonië met eigen technieken geteeld werd. Ondertussen is het niet meer uitsluitend in Wallonië te vinden, maar het is toch nog specifiek voor dat gewest. Het werd ook van een label voorzien.

Verder ligt in Wallonië de klemtoon meer op klassieke akkerbouw zoals graan, suikerbiet en dergelijke. Dat komt onder andere doordat men daar enerzijds meer grond heeft en anderzijds meer traditie. De klassieke teelten in de leemstreek spelen daar ook in mee.

Dat heeft gevolgen voor de positie van de gewesten op de markt. De Waalse invalshoek is veel meer dan de Vlaamse die van de ondersteunde teelten. In Vlaanderen vertegenwoordigt de tuinbouw ook een belangrijk deel. Men werkt hier ook meer en meer met teelten die onderhevig zijn aan prijsschommelingen. Dat heeft voor sommige materies toch wel verschillen in standpunt tot gevolg. Het juiste cijfermateriaal daarover is zeker voorhanden⁷.

Ik wil nu wat uitgebreider ingaan op uw eerste vraag. Zoals gezegd bestaat bij de Boerenbond de vrees dat we na een regionalisering niet meer efficiënt zouden kunnen werken in Europa. Om dat probleem goed te analyseren, moet men enerzijds rekening houden met het gemeenschappelijk landbouwbeleid in Europa. Dat vormt op zich al een dik boek. Anderzijds moet men weten hoe de EU nu werkt, na de laatste aanpassingen.

Het voorbeeld van Duitsland is in dat opzicht interessant. Het is daarbij belangrijk dat de landbouwmaterie de enige is die voor 100 percent Europees is. Dat betekent dat de EU de volledige normatieve bevoegdheid op het vlak van landbouw heeft overgenomen van alle lidstaten, hun deelstaten inclusief. Zowel het normatieve als het marktgebeuren, dat vroeger nationaal was, is dus volledig in handen van Europa.

Dat betekent dat men per product werkt met een gemeenschappelijke marktverordening. Men is gestart met enkele marktverordeningen en heeft nu de regeling uitgebreid. Het juridische kader waarin men werkt, is een gemeenschappelijke marktverordening. Deze bepaalt per product het gewenste prijzenbeleid. Men kan prijzen en hoeveelheden vastleggen. Bijvoorbeeld de melkquota en de suikerquota zijn gebaseerd op een marktverordening waarin men opteert voor een hogere prijs en een beperkt quantum. Voor granen opteert men voor de techniek van braakligging en dergelijke. Ook voor wijn is er een marktverordening waarin heel veel energie en geld kruipt. Die is heel belangrijk voor de zuiderse landen. Zo is ook olijfolie een van de grote discussiepunten in de gemeenschap. Er is dus per product een regeling.

⁷ Dit cijfermateriaal werd opgevraagd bij de administratie Land- en Tuinbouw van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en ligt ter inzage op het commissiesecrariaat.

Dat betekent dat een lidstaat zijn normatieve bevoegdheden volledig afstaat aan Europa. Daarover werd bij de laatste staatsvorming een heel moeilijke discussie gevoerd. Als het binnen een lidstaat om een regionale bevoegdheid gaat, dan krijgt men die wel, maar staat men ze ook meteen weer af in zoverre het Europees verdrag stelt dat het een Europese aangelegenheid is.

Het is belangrijk dit te weten, want dit betekent dat men in deze materie bijna altijd werkt met verordeningen. De verordening – het reglement – is juridisch gezien een wettekst. Ze heeft dezelfde waarde als een wet of een decreet en kan door een lidstaat niet worden betwist. Men kan zich rechtstreeks baseren op en refereren naar een verordening.

Het is interessant om nog eens duidelijk te zeggen dat die verordeningen ook over details gaan. Ze kunnen bijvoorbeeld bepalen of je op de markt mag komen met een wit of met een bruin ei. Dat wordt beslist op Europees niveau. Als een lidstaat of een deelstaat plots zou beslissen dat het alleen nog een bruin ei zou toelaten, dan zal men onmiddellijk problemen krijgen met Europa. Dat zijn geen theoretische voorbeelden. Nederland heeft dat al enkele malen meegemaakt in zijn zeer uitgewerkte interprofessionele structuur. Men heeft enkele malen dergelijke initiatieven genomen en men werd telkenmale door het Europees Hof veroordeeld, omdat men zo iets niet kan opleggen buiten het Europees niveau.

Er wordt ook gewerkt met richtlijnen, maar dit is grotendeels beperkt tot de veterinaire sector en tot die punten waar men eventueel wetgevingen moet harmoniseren. De essentie van het landbouwgebeuren is een verordeningsmaterie. De minister beschikt over een zeer uitgebreide staf om iets te verdedigen. Per marktordening heeft men permanent contacten met nationale ambtenaren. Per marktordening bestaat er minstens één comité. 'La comitologie' is een bekend Europees begrip. Er is ooit een onderzoek over gedaan. Er zijn honderden comités, die worden samengesteld door nationale ambtenaren, en zij hebben verschillende taken. Ze moeten advies geven aan de Commissie en/ of aan de Raad van Ministers bij het maken van voorbereidende teksten.

Politiek gezien is dat het belangrijkste moment. Als een lidstaat daar dingen kan inbrengen, heeft men een stem in het kapittel vooraleer het politieke niveau een beslissing moet nemen. Dat is een zeer belangrijk gegeven, vermits het gaat over details zoals bijvoorbeeld de kleur van eieren. Dit gaat

trouwens veel verder dan alleen maar landbouw. Dit is van belang voor de hele voedingssector en voor de havens. Als men praat over bananen, praat men over Antwerpen en Gent. Het heroïsche bananengevecht was een discussie die van onvoorstelbaar belang was voor onze havens. In landbouwmateries zijn Antwerpen en Gent de grootste havens van Frankrijk en van Duitsland.

Die comités spelen ook een rol als 'comité de gestion', of beheerscomité van producten. Men moet bijvoorbeeld beheersmaatregelen nemen over granen, wat betreft stockeren, interventie, exporteren met steun of verbieden te exporteren. Dit wordt allemaal beslist door de Commissie, maar na advies van een comité, waarin de lidstaten hun rol spelen.

Het is de bedoeling een evenwicht te houden tussen enerzijds de ambtenaren van de Commissie, die worden geacht het hele Europese belang te verdedigen, en anderzijds de nationale ambtenaren, die geacht worden ook het zuiver nationaal belang te steunen. Dit vrij subtiel evenwicht heeft men in de loop der jaren uitgewerkt tussen Commissie en Raad. Men vindt dit terug op het politiek echelon, namelijk de Commissie die voorstellen doet en als regering van de Unie optreedt, en de Raad waarin de ministers geacht worden hun land te verdedigen en aldus te werken aan een Europese consensus.

De minister van Landbouw valt terug op een belangrijke administratie met een uitgebreide staf. Die houdt zich bezig met alle landbouwproducten, ook al zijn die op het eerste zicht in België niet belangrijk. Er zijn ook producten die we niet zelf telen, maar die voor de hele voedingsindustrie belangrijk zijn, en waar men ook belangen moet verdedigen. Dit zijn in grote mate Vlaamse sectoren, net zoals ook de havens.

Tot daar het systeem zoals het werkt in Europa. Ik wil hiermee duidelijk stellen waar de discussie zich situeert en wat het grote verschil is met bijvoorbeeld milieu of andere materies, waar men niet het dagelijkse beheer heeft, maar met richtlijnen werkt, wat een veel grotere autonomie geeft aan de lidstaten. Lidstaten hebben in deze materie een toepassingsbevoegdheid *sensu strictu*, maar geen verordenende bevoegdheid.

Hoe werkt dit nu in de praktijk? Ik heb tien jaar Europese ervaring gehad in de periode met Paul De Keersmaeker, die landbouw en Europese Zaken onder zijn bevoegdheid had. In die periode heeft België voor het eerst de meerderheidsstemming afdwongen. Dat gebeurde in de landbouw-

raad waar men Groot-Brittanië op de knieën heeft gekregen. Dat is ondertussen verrekend in de nieuwe verdragen die in het geheel zijn ingepast.

Sleutel van het gegeven is dat men een nationaal standpunt kan hebben. Het probleem is dat men maar één onderhandelaar heeft, of dat nu de minister in de landbouwraad is, of één of andere ambtenaar, die is gespecialiseerd in bijvoorbeeld bananen, en die moet kunnen spreken namens heel België. Dat probleem rijst ook in andere staten, zoals Duitsland bijvoorbeeld. Daarenboven heeft men sinds het Verdrag van Maastricht uitdrukkelijk toelating gegeven, op vraag van Duitsland, dat ministers van deelstaten effectief naar de Raad kunnen gaan als het gaat over bevoegdheden van deze deelstaten. Op dat ogenblik doet zich hetzelfde probleem voor. Zolang men kan zeggen dat er maar één competentieniveau terzake is – voor landbouw is dat nog altijd grotendeels nationaal -, dan krijgt de minister van Landbouw een vrij ruim mandaat van de regering en krijgt hij in het nationaal parlement voldoende rugdekking om te onderhandelen. Dit is tot nu toe de traditie. Over de beslissingen brengt hij verslag uit aan de regering en aan de Kamer.

Als men de materie volledig zou regionaliseren, kan men zich afvragen of men zijn positie niet verzwakt. Men zou dan een 100 percent deelstaatmaterie hebben. Dat betekent dat België zou kunnen vertegenwoordigd worden door een Vlaams, Waals of Brussels minister, naargelang van de rol die men in België afspreekt. Dat staat ondertussen ook in onze grondwet, en het draait in een aantal sectoren – vermoedelijk zelfs niet slecht. De vraag is of we in de landbouwmaterie op een continue wijze kunnen inspelen op de evolutie van besprekingen en onderhandelingen op Europees niveau.

Het probleem is dat men in marathons werkt. Dat geldt ook voor de ambtenaren. Men begint op een bepaald moment met een voorliggende tekst. Men probeert een zo ruim mogelijk mandaat te krijgen. Dan gebeurt er van alles gedurende twee dagen en twee nachten. Dan komt het moment waarop men over een eventueel sterk gewijzigd gegeven ja of neen moet zeggen. Zeker op het niveau van de ministers is dit het geval. Het is een specifieke vergadertechniek.

Het probleem zal zijn dat we in deze materie maar met twee zijn : Vlaanderen en Wallonië. Ofwel zal men een zeer ruim mandaat geven, en dan is er geen probleem. Ofwel zal men met een stand-by mandaat moeten werken. Bij een meningsverschil tussen Vlaanderen en Wallonië moet men tot een

akkoord komen. Als de teksten dan ondertussen zijn veranderd, kan de vertegenwoordiger geen standpunt innemen. Dan lopen we het risico dat België buiten spel geraakt : als de andere lidstaten voelen dat we geen vertegenwoordiger meer hebben, spelen we niet meer mee. Het Europese spel is een bruut machtsspel.

We moeten er altijd voor zorgen dat we een mandaat hebben, zeker omdat er de ponderatie van stemmen is. Volgens het Europees verdrag heeft elke lidstaat een aantal stemmen evenredig met haar aantal inwoners en grootte. Vermits de stemmingen over landbouw sinds 1982 bij gewone meerderheid verlopen, kunnen de vijf Belgische stemmen van doorslaggevend belang zijn. We kunnen ons niet onthouden want dan stemmen we tegen. Elke stemming moet een minimum aantal punten halen, opdat het voorstel zou kunnen aangevaard worden. Men moet het spel willens nillens meespelen. Niet meespelen is een moeilijke beslissing.

Om die reden zegt de Duitse regelgeving uitdrukkelijk dat men moet stemmen. Artikel 23 van de Duitse Grondwet werd in die zin aangepast na een lange, moeizame discussie. De Länder wilden het verdrag van Maastricht niet goedkeuren tenzij ze de uitdrukkelijke mogelijkheid kregen om op Europees niveau mee te stemmen. Ze zagen immers een deel van hun competentie verdampen naar het Europese niveau. Indien de materie zuiver regionaal is – een Länderbevoegdheid dus – is de Bundesrat, die samengesteld is uit ministers van de verschillende deelstaten, verantwoordelijk. De toestand in de Bundesrat is evenwichtig, men heeft meer coalitiemogelijkheden en een consensus kan altijd breed ondersteund zijn. Wanneer de Länder betrokken partij zijn, moet de Bundesrat worden geraadpleegd. De Bundesregierung moet het standpunt van de Länder vertolken, ook een regionaal minister kan dat doen. Hij moet dan het belang van de Bund verdedigen en rekenschap afleggen aan de Bundesregierung. Die vertegenwoordiger krijgt een ruim mandaat. De materie landbouw is in Duitsland echter in belangrijke mate niet gefederaliseerd, het is zowel Bundes- als Landesmaterie. De nationale minister treedt dus op, maar hij moet de Länderbelangen verdedigen en de Länder informeren en raadplegen. Het laatste Entscheidungsrecht geldt in deze materie nog op Bundesniveau. Het is niet echt een voorbeeld voor ons. Indien het een Landesbevoegdheid was, zou het laatste Entscheidungsrecht bij de Bundesrat liggen.

Dit betekent dat men als lidstaat het systeem zelf in de hand heeft. Europa heeft daarvoor ruimte opengelaten, men mag zelf de onderhandelaars of vertegenwoordigers kiezen. Dit zou ons wel verplichten om duidelijke afspraken te maken op politiek niveau, maar ook op ambtelijk niveau. Men heeft daar een ploeg van zestig tot zeventig mensen voor nodig, en een minister als vertegenwoordiger. Het gaat trouwens over wekelijkse vergaderingen. Dit is een continue bezigheid.

De heer Johan Sauwens : Op dit moment hebben we de zaak mee in handen, de Vlaamse landbouwsector wordt vrij goed vertegenwoordigd in het Europees Parlement. Stel dat er een paarse federale coalitie komt met een Waalse minister van Landbouw. Wat zijn dan nog de voordelen van een federale ploeg ?

Prof. Rudy Gotzen : Met een paarse coalitie en zonder regionale vertegenwoordiger zouden we toch nog altijd Vlaamse partijen in die coalitie hebben ? Ik kan me niet voorstellen dat zij het Vlaams belang niet zouden verdedigen. De invulling van het Vlaams belang zal natuurlijk verschillen van partij tot partij. Ook een Waalse minister van Landbouw moet zich aan zijn afspraken houden. Zijn regeringspartners moeten hem dan trouwens in het oog houden. Als men op één niveau werkt, is dat natuurlijk eenvoudiger.

De heer Johan Sauwens : Er is het verplichte overleg.

Prof. Rudy Gotzen : In Engeland heeft het House of Lords een Committee on European Affairs met parlementsleden die zich hoofdzakelijk daarmee bezighouden. Dat is een indrukwekkende ploeg die efficiënt werkt. De regering wordt strikt gecontroleerd door het Committee.

Als we de bevoegdheid volledig aan de regio's geven, zal de Vlaamse regering de Vlaamse belangen verdedigen. Aan de andere kant hebben we dan een Waalse regering met identiek dezelfde rol en verantwoordelijkheid.

Men moet dus een beurtrol hebben. Op zich is dat geen probleem. Het blijft wel zo dat men voor elke materie een uitgewerkt standpunt moet hebben. Als we dat ooit willen waarmaken, is het niet slecht om daar een oefening rond te doen. Zoiets opvolgen is trouwens een fulltime bezigheid. Ook in het parlement moet er een beperkt comité zijn dat permanent stand-by is en de materie opvolgt. Iemand die onderhandelt, moet per telefoon op het even welk moment een mandaat kunnen krijgen. In

moeilijke situaties moet de onderhandelaar groen licht kunnen krijgen van iemand die er een beslissing over mag nemen.

De heer Johan Sauwens : Dit debat gaat verder dan alleen maar landbouw. Hoe meer we homogene bevoegdheidspakketten vormen, hoe meer dit zich ook in andere sectoren zal voordoen. Nu worden we geconfronteerd met landbouw waar de Europese geschiedenis tot verregaande maatregelen heeft geleid. Goede afspraken tussen de regio's zijn nodig.

Gaan Vlaanderen en Wallonië soms naar de Europese onderhandelingstafels met verschillende standpunten over landbouwmateries ?

Prof. Rudy Gotzen : De ervaring leert dat het niet eenvoudig is om op de interministeriële conferentie Landbouw tot een consensus te komen over materies waarvoor de regio's mee bevoegd zijn. Het gaat dan vaak over details die financiële implicaties hebben.

De heer Herman Suykerbuyk : Bedoelt u de interministeriële conferentie binnen België ?

Prof. Rudy Gotzen : Inderdaad. Daarin heeft men regelmatig geschilpunten. De nationale minister hakt dan op een bepaald moment de knoop door. Als die wegvalt, moeten de regio's er zelf uitkomen. Het grote probleem is dat op zo een agenda niet één punt staat, maar van alles. Men verbindt alles met alles. Onze Waalse tegenhangers zijn er erg bedreven in om problemen die hun totaal niet aanbelangen, toch met veel schwing aan te brengen, gewoon omdat ze aan iets anders denken. Consensus bereiken is dus een zware opgave.

Er is dan ook nog de relatie tussen regering en parlement. Men moet van het parlement voldoende mandaat krijgen om beslissingen te nemen. Eens de beslissing op Europees niveau is genomen, kan die niet meer ongedaan worden gemaakt.

De heer Johan Sauwens : Het is duidelijk dat er veel overleg nodig zal zijn. Ik heb ooit eens een morgen het voorzitterschap waargenomen van de Raad van Ministers. Ik heb het gevoel dat de besprekingen vaak een extra moeilijkheidsgraad krijgen door de aanwezigheid van de derde partner, het federale niveau. Dat moet een soort scheidsrechter zijn, maar is eigenlijk een remmende factor in de besluitvorming. We hebben te weinig echt federale traditie, zoals in Duitsland. Ik vind dat we steeds meer moeten opteren voor de confederale aanpak.

De heer Herman Suykerbuyk : Ik heb begrepen dat men de zaak alleen eenvoudig kan oplossen door van België twee lidstaten te maken. Dit is natuurlijk een vrij verre gaande hypothese.

U zegt dat er één verantwoordelijke is op de ministerraad. Het mandaat wordt op dit moment uitsluitend door de federale regering verleend. Men kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat niet alleen de federale maar ook de regionale regering mandaatgever is. Is dat dan een zaak van intern recht ?

Prof. Rudy Gotzen : Dat heeft niets met Europa te maken. Dat is inderdaad intern recht.

De heer Herman Suykerbuyk : Dat zou dus kunnen.

We hebben vijf stemmen. In dit parlement hebben we een resolutie aangenomen waarbij we pleiten voor de mogelijkheid om de stemmen te splitsen. Ik neem aan dat ook dat een zaak van intern recht is.

Prof. Rudy Gotzen : Nee, dat is Europees.

De heer Herman Suykerbuyk : Dat betekent dat we bijvoorbeeld geen drie ja-stemmen en twee neen-stemmen kunnen uitbrengen.

Prof. Rudy Gotzen : Nee, het is alles of niets. Dat was ook het Duitse probleem. Na een lange discussie is nu in Duitsland in de grondwet opgenomen dat de Bundesregierung zich niet mag onthouden wanneer dit erop zou neerkomen dat ze het tegengestelde doet van wat de Bundesrat heeft gevraagd. Dat impliceert dat men op een bepaald moment moet stemmen.

De heer Herman Suykerbuyk : Ik begrijp niet goed de betekenis van vijf stemmen als men ze niet naar goeddunken mag gebruiken.

Prof. Rudy Gotzen : Het is alles of niets.

De heer Herman Suykerbuyk : De aanbeveling die we hebben gedaan, is dus eigenlijk zinloos omdat ze niet op Europees vlak wordt aanvaard.

De heer Johan Sauwens : Dat zal misschien ook evolueren wanneer steeds meer staten zich federaal organiseren.

De heer Herman Suykerbuyk : U hebt gesproken over de verordeningen. Men heeft de zogenaamde pefase. Daarin komt men ook al tot een zekere besluitvorming. Klopt dat ?

Prof. Rudy Gotzen : Er zijn twee soorten Europese verordeningen : verordeningen van de Raad en verordeningen van de Commissie. De verordeningen van de Commissie behoren tot een lager echelon. Het zijn uitvoeringsverordeningen. Juridisch zijn ze gelijk. Men kan het vergelijken met het Franse recht, waar er een verschil bestaat tussen een 'loi', die afkomstig is van het parlement en een 'décret', die de verdere uitvoering is van een 'loi' en ook wettelijke kracht heeft.

De Commissie is de motor. Zij brengt voorstellen aan, maar toetst die in comités waar ambtenaren van lidstaten zetelen. Ze is niet verplicht de aanbevelingen van deze comités te volgen. Doet ze dit echter niet, dan komt ze in de problemen met de Raad vanwege het evenwicht tussen lidstaat- en gemeenschapsbelangen.

Het is belangrijk om vanaf die fase aan de discussie deel te nemen, voor ze vastloopt in een politieke discussie. Heel veel discussies zijn technisch en verlopen vrij sereen tot op een bepaald niveau. Men moet dus de hele discussie volgen en een eigen administratie hebben met voldoende knowhow om tijdig in te grijpen.

De heer Herman Suykerbuyk : Zijn in Duitsland de Länder betrokken in deze fase ?

Prof. Rudy Gotzen : Neen. Ik heb het systeem uitgelegd aan de hand van een hypothetisch voorbeeld, als zou dit volledig de bevoegdheid van de Länder zijn. In Duitsland is dit een gedeelde bevoegdheid tussen de Bund en de Länder. Het wordt dan ook in grote mate door de mensen van het Bundesministerium behandeld, weliswaar in samenspraak met de bevoegde regionale ministeries.

Ik heb een en ander voorgesteld vanuit de hypothese dat we deze bevoegdheid volledig zouden regionaliseren. Natuurlijk zou dan ook de administratie worden geregionaliseerd.

De heer Herman Suykerbuyk : Als de gewesten de mandaatgevers zijn, weliswaar na voorbereidende onderhandelingen, dan is de situatie toch anders dan vandaag ?

Prof. Rudy Gotzen : Vanzelfsprekend. In een confederaal model zou men een regionaal minister afvaardigen en regionale ambtenaren met een mandaat namens de twee regio's.

De heer Jos Geysels : Het is een interessante discussie. In een confederaal model spreekt men af

wat er eventueel nog gemeenschappelijk is. Als men landbouw volledig regionaliseert, zonder dat er een verdrag is tussen de twee onafhankelijke entiteiten, dan is er zelfs niets gemeenschappelijks meer.

De vergelijking met Duitsland is zeer moeilijk. Duitsland kent een puur federale opbouw, met een hiërarchie van normen. Wij kennen dit niet. In artikel 28 is dit grondwettelijk vastgelegd. Is artikel 28 ook voor landbouw van toepassing?

Prof. Rudy Gotzen : In Duitsland is dit een bevoegdheid die deels op het bondsniveau is gebleven. Bovendien geldt daar de regel dat het Bundesrecht primeert op het Länderrecht. Voor hen is de situatie natuurlijk anders. Voor sommige materies zijn enkel en alleen de Länder bevoegd. Om die reden hebben ze na het Verdrag van Maastricht het artikel 23 in hun grondwet ingelast. In dit lange artikel zijn de evenwichten tussen centraal en regionaal bestuur heel subtiel uitgebouwd. Het is een interessant werkingsvoorbeeld van een staat die heeft gepoogd de evenwichten te behouden en in de grondwet vast te leggen.

4. De heer Camiel Adriaens, voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en de heer Martin Lamouris, hoofd van de studiedienst van het ABS⁸

De heer Camiel Adriaens, voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) : Het ABS dankt het Vlaams Parlement voor de uitnodiging voor deze hoorzitting. De laatste jaren hebben we ervoor gepleit om de landbouw zoveel mogelijk te regionaliseren. We waren dan ook blij met het standpunt van de minister-president van 10 december 1997 om de regionalisering verder door te drijven dan in de discussienota voor een verdere staatsvorming, van 29 februari 1996, werd voorgesteld. De argumenten van de minister-president tonen de noodzaak aan van een volledige regionalisering om een coherent landbouwbeleid te voeren. De Vlaamse land- en tuinbouwsector wordt door het federale beleid afgeremd, de Waalse landbouw wordt er sterk door bevoordeeld.

Het inkomensondersteuningsbeleid en het productiebeheer moeten geregionaliseerd worden. In het raam van de Agenda 2000 zullen de structuurfondsen immers hervormd worden en zal de evolutie van prijs- naar inkomensondersteuning versneld worden. Het quotabeheer is momenteel bijvoorbeeld een federale bevoegdheid. Een verdere uitbouw van Vlaamse bedrijven wordt erdoor onmogelijk gemaakt. Nochtans zouden heel wat bedrijven hun productie kunnen opdrijven en zo de internationale concurrentie beter aankunnen. Omdat de quotaregeling op federaal niveau muurvast zit, wordt de toekomst van heel wat Vlaamse bedrijven ondermijnd.

De gewesten zijn sinds de jongste staatsvorming bevoegd voor het structuurbeleid. Bedrijfsbegeleidende maatregelen zijn evenwel nog steeds federaal. Ze dienen echter als referentie om subsidies te krijgen van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. Zo houden twee administraties los van elkaar zich met een individueel dossier bezig. De behandeling van dossiers kan daardoor jaren aanslepen.

Landbouwworming is een Vlaamse bevoegdheid. De peilers van deze vorming, onderzoek en ontwikkeling, bleven echter in federale handen. Wetenschappelijke kennis stroomt dan ook onvoldoende door naar de basis. Vlaanderen heeft behoefte aan een landbouw-economisch onderzoek. Departementen zoals Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening hebben immers een directe impact op landbouw in het algemeen en op landbouwbedrijfsvoering in het bijzonder. De moeilijkheden omtrent het Mestdecreet waren mee te wijten aan een gebrek aan voorbereidend werk. De Vlaamse administratie beschikte niet over de middelen om op de vragen van de landbouwsector en van andere betrokken sectoren te antwoorden. Dit heeft communicatiestoornissen in de hand gewerkt. De evaluatie van het Mestdecreet, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het decreet Natuurbehoud zouden gemakkelijker en in een andere geest kunnen gerealiseerd worden als Vlaanderen de volle bevoegdheid zou hebben over land- en tuinbouw. De interactie tussen gewestelijk en federaal niveau zorgt vaak voor verwarring. De land- en tuinbouw in Vlaanderen en Wallonië hebben een heel verschillend karakter. Landbouwkundig onderzoek moet een Vlaamse bevoegdheid worden, onder meer met het oog op een diversificatiepolitiek inzake teeltvernieuwing. Flexibiliteit is nochtans noodzakelijk in het kader van de verdere Europese eenmaking.

⁸ Een nota die door de delegatie van het ABS ter beschikking werd gesteld van de commissie ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

Het is absurd dat landbouwvoorlichting, die erg plaatsgebonden is, naargelang het onderwerp nu eens een regionale en dan weer een federale materie is. De gebruiker vindt de weg niet naar het juiste loket. Als Vlaanderen bevoegd zou zijn voor landbouwbeleid, zou een geïntegreerd vergunningenbeleid kunnen worden ontwikkeld. Binnen de Vlaamse administratie zouden milieu, ruimtelijke ordening en diergeneeskunde via één vergunning kunnen worden geordend. Zo zou de Vlaamse landbouwer rechtszekerheid krijgen.

Ik wil wat langer stilstaan bij de controle op de inning van de bijdragen voor de promotiefondsen. Dit illustreert immers hoe de Vlaamse land- en tuinbouwer wordt achteruitgesteld tegenover zijn Waalse collega.

De Europese budgetten voor de promotie van sierteelt worden verdeeld in functie van de productiewaarde. In België wordt echter een andere verdeelsleutel gehanteerd. Wat 8 percent voor Wallonië en 92 percent voor Vlaanderen diende te zijn, luidt nu 27,3 percent voor Vlaanderen en 72,7 percent voor Wallonië. Nochtans is de sierteelt bijna louter een Vlaamse aangelegenheid.

De bijdragen van de landbouwers in de diergeneeskundige fondsen komen voor het merendeel uit Vlaanderen : 96 percent in de varkenssector, 65 percent in de rundveesector, 95 percent in de pluimveesector en 70 percent in de melkveesector. Zodra er via de Europese fondsen middelen ter beschikking worden gesteld, worden die door de federale overheid verdeeld. Een onevenredig groot deel gaat naar Wallonië, hoewel de cijfers aantonen dat de productiewaarde in Vlaanderen zit. Dit is bedroevend, omdat de Vlaamse landbouwers de grootste bijdragen betalen, maar die, als er een Europese steunmaatregel komt, niet krijgen waar ze recht op hebben. Voor de groenten- en fruitsector is de situatie dezelfde. Ongeveer 92 percent van de groentensector en ongeveer 70 percent van de fruitsector is in Vlaamse handen.

Een dergelijke onmogelijke situatie in de diverse sanitaire fondsen veroorzaakt spanningen tussen de Vlaamse en Waalse landbouwers, tussen de landbouworganisaties zelf en tussen de organisaties en de federale ambtenaren. De Vlaamse ambtenaren moeten lijdzaam toekijken hoe miljarden frank naar Wallonië worden doorgesluisd. Neem bijvoor-

beeld Sanitel. Dit wordt veel geroemd, wij zijn er van overtuigd dat het het beste systeem ter wereld is. Maar bij de toepassing gebruikt men twee maten en gewichten. Bepaalde diergeneeskundige inspecteurs kregen een richtlijn van Franstalige ambtenaren. Die bepaalt dat wanneer de documenten van Franstaligen niet in orde zijn, er geen proces-verbaal moet worden opgesteld.

Naar aanleiding van het 35-jarig bestaan van het ABS, op 7 november 1997, stelde ik dat de deelstaat Vlaanderen een maximale, daarmee bedoel ik een volledige, bevoegdheid inzake land- en tuinbouw dient te bezitten, ook wat betreft de productcontrole en de sanitaire en fytosanitaire materie. De mentaliteit, de productiewijze, de bedrijfsvoering, de financiering en de innovatie liggen anders in Vlaanderen dan in Wallonië. Dat erkennen zelfs onze Waalse collega's, maar zij zwijgen omdat federaal België hun zo gemakkelijk geld geeft.

Wil men onder meer een breuk in de sanitaire fondsen voorkomen, dan dient men bij de volgende staatsvorming te komen tot een volledige regionalisering van de landbouw.

De heer André Denys : In tegenstelling tot de Boerenbond pleit het ABS dus voor een volledige opsplitsing van de landbouw. U bent het er dus niet mee eens dat er nood is aan een federale administratie om te kunnen wegen op de Europese besluitvorming ? Zou die volledige opsplitsing geen procedureproblemen creëren ?

De heer Camiel Adriaens : Wij zijn mensen uit de praktijk. We stellen vast dat de Vlaamse administratie Land- en Tuinbouw nauwelijks betrokken wordt bij de inhoud van de besprekingen op internationaal niveau. Vlaanderen heeft inzake land- en tuinbouw een eigenheid. Daarom moet het in de hogere regionen een eigen vertegenwoordiging hebben. Dat is de reden waarom we voor een totale regionalisering pleiten.

De heer Martin Lamouris, hoofd juridische dienst ABS : De proceduremiddelen zijn er en ze kunnen verbeterd worden in samenspraak met de Europese collega's. We kunnen besluiten dat het voortbestaan van het federale ministerie van Landbouw weinig zin heeft.

5. De heer Peter Suy en mevrouw Roos Masson, leden van het Dagelijks Bestuur van het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)⁹

De heer Peter Suy, lid van het Dagelijks Bestuur van het VAC : Ik verontschuldig onze voorzitter, de heer Van de Walle. Mevrouw Masson en ikzelf zullen pogen ons standpunt uiteen te zetten.

Waarom is een verdere federalisering van de landbouw nodig ? Het VAC is een verregaande, zo niet volledige federalisering van het land- en tuinbouwbeleid nooit ongenegen geweest. We hebben dit nooit onder stoelen of banken gestoken. Er dringt zich bij ons geen naamswijziging op, en de vlag dekt de lading. Het VAC heeft zichzelf noch bij de achterban, noch bij andere maatschappelijke geleidingen ooit aangediend als de onvoorwaardelijke pleitbezorger van elke vorm van federalisering. We hebben ons integendeel steeds verzet tegen de halfslachtige, niet werkende federalisering waarmee Vlaanderen het de voorbije jaren heeft moeten stellen.

Door het zelfbeschikkingsrecht in stukjes te hakken en ons de schamele brokstukjes ervan stapsgewijs toe te gooien, werd de staatsvorming voor ons iets verwerpelijks. Hoe meer Vlaanderen we kregen, hoe verder Vlaanderen verwijderd raakte van een democratische, zelfbewuste en toekomstgerichte samenleving. Meer nog dan vóór de federalisering, zijn land- en tuinbouw in handen gekomen van machtscentra die meer dan ooit hun eigenbelang afschermden. De boeren, de tuinders en de hele samenleving verdienen beter.

Intussen gaat de maatschappelijke discussie over de landbouw verder, over de hoofden van boeren en tuinders heen. De tenoren van deze maatschappelijke discussie worden geenszins gehinderd door een overdreven kennis van zaken. De officiële vertegenwoordiging van de landbouw laat betijen, evenals het ministerie. Dit laatste wordt overbevraagd door dubbele controles en wordt heen en weer geslingerd in het touwtrekken tussen de bevoegdheden.

Er blijkt hoop op beterschap. Uit de discussienota blijkt de zorg van de Commissie voor Staatsvorming om te komen tot een samenhangend beleid dat de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk

benut. De efficiënte inzet van mensen en middelen houdt in dat de overheid opnieuw aandacht besteedt aan de onschatbare maatschappelijke en culturele waarden waarvoor enkel een levende en levendige boerenstand de nodige garanties kan bieden. We ontkennen niet dat deze discussienota onze goedkeuring wegdraagt : ze biedt een antwoord op alles wat bij de federalisering, die naam onwaardig, fout liep.

Onze grote bezorgdheid echter blijft. Meer logica en samenhang in de bevoegdheden, een efficiëntere inzet van mensen en een beter gebruik van middelen bieden geen enkele garantie voor een groter democratisch en pluralistisch gehalte van onze instellingen.

Vlaanderen heeft inderdaad te beperkte bevoegdheden, maar wat heeft Vlaanderen er tot nu mee gedaan ? Geen zinnig mens kan gekant zijn tegen de voorstellen uit het werkdocument. Ze houden inderdaad een meer logische opdeling in tussen Vlaamse en federale verantwoordelijkheden. Ligen de moeilijkheden niet veeleer op het andere vlak : de wil of onwil om echt innoverend op te treden en een nieuw, eigentijds en Vlaams landbouwbeleid op poten te zetten ?

De opsplitsing van landbouwvorming en -voorlichting in een federaal en regionaal gedeelte heeft verwarrend gewerkt. Hierin dient duidelijkheid te komen. Het vervolledigen van de Vlaamse bevoegdheid terzake zal weinig veranderen aan de verwarring die in het gefederaliseerd gedeelte – tegen beter weten in – wordt instandgehouden. Die verwarring is sinds jaren bij alle betrokkenen gekend. Denken we maar aan de subsidiëringscriteria voor vestigingscursussen, waarbij men boer moet zijn om boer te kunnen worden. Alle betrokkenen erkennen de onzinnigheid van dit criterium. Hoewel dit tot onze eigen bevoegdheden behoort, verandert er niets. De Vlaamse overheid werd overigens in gebreke gesteld door het Rekenhof, omdat ze nog steeds geen werk heeft gemaakt van een decreet over de vorming. Het voormelde onzinnige criterium waaraan men zo krampachtig vasthoudt, beschikt niet eens over een volwaardige juridische basis.

Vlaanderen heeft een tewerkstellingsprobleem. De Vlaamse regering wil dat Vlaanderen innoveert. Er bestaat een grote belangstelling voor innovatiecursussen die werklozen voorbereiden op een baan in de landbouw. Ze worden echter stopgezet, omdat Vlaanderen enkel vorming organiseert voor wie zich reeds als landbouwer heeft gevestigd. In het recente verleden heerste er terecht grote veront-

⁹ De nota 'Naar een verdere federalisering van het landbouwbeleid ?' werd door het VAC ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

waardiging omdat Vlaanderen geen tewerkstellingsbevorderende maatregelen mocht doorvoeren. Een nieuwe dynamiek die zich terzake in de landbouw ontwikkelt, wordt door een ongelukkige formulering in het vormingsdecreet en door een gebrek aan doorstroming van de beschikbare middelen de pas afgesneden.

In het werkdokument worden voorstellen geformuleerd voor een coherent structuurbeleid en een efficiënte inzet van middelen. Intussen laat Vlaanderen Europese steun voor plattelandsontwikkeling aan zich voorbijgaan. Denken we maar aan de vele miljoenen Europese steun voor beheersovereenkomsten. De 5B-projecten kennen hetzelfde probleem. Ook hier draait een en ander vierkant, wat ons een groot aantal miljoenen kost.

Het VAC heeft in het verleden heel wat degelijk onderbouwde landbouwprojecten ingediend, waarvoor de landbouwadviesgroep negatief advies gaf. Projecten die vrijwel identiek aan de onze waren maar door anderen werden ingediend, werden wel goedgekeurd. Dit gebeurde in het Hageland, de Westhoek en het Meetjesland. Die projecten werden goedgekeurd als ze werden ingediend door instellingen die zelf in de landbouwadviesgroep zetelen. Men was dus tegelijk rechter en partij. Dit is een aanfluiting van iedere politieke cultuur, zelfs de oude.

De 5B-projecten van het Meetjesland geven een duidelijk beeld van de toekenningscriteria. Een project voor sociologisch onderzoek werd toegekend aan de KVLV. Het project 'Bedrijven in moeilijkheden' werd toegekend aan de Boerenbond; het project 'milieuadviescentrum' aan de stichting-van Hemelrijck. Dit laatste dossier was ingediend door de heren Devisch en Avermaete van de Boerenbond. 'Rechtstreekse verkoop' werd aan de KVLV toegewezen. Op een enkel project na van een commerciële firma over cichorei, werden alle projecten geweigerd die niet door organisaties van de Belgische Boerenbond waren ingediend. Vlaanderen besluit dat er jammer genoeg onvoldoende projecten waren.

De heer Johan Sauwens, voorzitter : Deze commissie is niet bevoegd voor het landbouwbeleid als dusdanig. U kunt wel beoordelen hoe Vlaanderen met de eigen bevoegdheden omspringt. We wensen het hier te hebben over het institutioneel kader: wat zijn de knelpunten in de bevoegdheidsverdeling, welke homogene bevoegdheidspakketten kunnen het beleid vooruithelpen?

De heer Peter Suy : We hebben te weinig tijd gehad om ons voor te bereiden. Bovendien krijgen we nooit de kans om onze grieven te formuleren. U kunt nadien altijd vragen stellen.

Om in het kader van het Belgisch landbouwbeleid als beroepsorganisatie te worden gehoord, dient men lid te zijn van de Nationale Land- en Tuinbouwraad. We zullen het niet hebben over de energie die deze raad steekt in het behoud van haar traditionele samenstelling, waardoor een aanzienlijk aantal landbouwers en tuinders er geen stem hebben. Het is echter ongehoord dat Vlaanderen de systemen die daar worden gehanteerd en die dateren uit de tijd van het cijnskiesrecht, goedkeurt en bestendigt.

De samenstelling van de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad (VLTR) wordt bepaald door de nationale raad. Enkel de organisaties die daarin vertegenwoordigd zijn, worden toegelaten tot de VLTR, weliswaar aangevuld met enkele individuen waarvan de reputatie niet altijd onbesproken is.

Het VAC heeft in een brief aan de heer Van Rompuy voorgesteld dat Vlaanderen het voortouw zou nemen in de nieuwe politieke cultuur, en de boeren via vrije verkiezingen over de samenstelling van de VLTR zou laten beslissen. De minister heeft op een beledigende manier geantwoord en legt enkel uit hoe de vertegenwoordiging in de raad nu wordt georganiseerd.

Toen de eerste Vlaamse Land- en Tuinbouwconferentie werd bijeengeroepen, werd het VAC uitgenodigd. We hebben er hard aan gewerkt. Het VAC is geen landbouworganisatie waar vergaderbeesten de belangen behartigen van de toeleverende en afnemende industrie. Wij zijn een boerenorganisatie waarvan de bestuursleden thuis een boerderij – waar ze eigenlijk geen dag kunnen worden gemist – in de steek laten om deel te nemen aan dergelijke conferenties. Dat Vlaamse boeren de belangen verdedigen van eigen collega's, was blijkbaar te veel. Na de conferentie werd het VAC nergens meer uitgenodigd.

In de discussienota lezen we dat de minister-president ten zeerste bekommerd is om het investeringsbeleid. Wij delen sinds jaar en dag zijn bekommernis. Zo een beleid kan echter pas dan nieuwe tewerkstelling creëren, wanneer naast het landbouwinvesteringsfonds ook een degelijk functionerend sociaal fonds voor de landbouw wordt opgericht. Onze voorstellen werden op de landbouwconferentie die door de minister-president werd bijeengeroepen, aangenomen en vastgelegd in de

congresresoluties. Tot op heden hebben we hierover niets gehoord.

De enkele voorbeelden die we hier hebben gegeven zijn niet van aard om bij te dragen tot een grote geloofwaardigheid van het Vlaams land- en tuinbouwbeleid. Maar ook de stappen die de overheid op eigen initiatief neemt, stellen de geloofwaardigheid sterk in vraag.

In de periode dat het Mestactieplan diende te worden goedgekeurd, liet de administratie Land- en Tuinbouw (ALT) dure studies uitvoeren waaruit bleek dat de tewerkstelling door de gevolgen van het MAP met 20.000 zou dalen. De mestwetgeving werd niettemin goedgekeurd. Dit kan een mogelijke keuze zijn, maar dan klopt de rest weer niet : enkele maanden terug stelde de ALT een 'code voor goede landbouwpraktijken' op. Met deze code wordt impliciet aangetoond dat de mestwetgeving blijkbaar nog heel wat speling in de normering toelaat. Daarmee is het verhaal nog niet ten einde, want de Vlaamse regering heeft nu opnieuw verschillende onderzoeksinstituten opdracht gegeven de gevolgen van de bestaande en toekomstige mestwetgevingen te onderzoeken.

Wij herhalen tot besluit dat geen zinnig mens iets kan hebben tegen een logische en coherente bevoegdheidsverdeling. Bovendien erkennen we zonder meer het belang dat de commissie hecht aan het creëren van één loket. Maar dat loket moet dan wel open zijn, en erachter moet iemand naar ons luisteren, iemand die niet eerst naar onze opinie en lidkaart vraagt, maar voor elke boer en elke tuinder de broodnodige begeleiding biedt in onze overgestructureerde formulierenmaatschappij.

Het moet duidelijk zijn dat Vlaanderen zo snel mogelijk moet komen tot een landbouwcompact dat het pluralisme in onze instellingen waarborgt. In België is de Boerenbond machtig, en in Vlaanderen almachtig. Deze almacht staat niet in verhouding tot wat deze vereniging in de boerenlandbouw betekent, en wordt niet aangewend in het belang van de boerenstand en de gemeenschap. Eigen Vlaamse instellingen kunnen alleen als elke opinie in deze instellingen aan bod kan komen. Laat dat dan in verhouding tot de getalsterkte zijn, dat moeten we toch mogelijk kunnen maken.

Deze vertegenwoordiging in verhouding tot de getalsterkte, moet dan ook spelen in alle richtingen. Het kan toch niet dat in de raad van bestuur

van een proefcentrum voor biologische landbouw het VAC geweerd wordt en de Boerenbond het leeuwenaandeel van de mandaten krijgt, waarvan dan slechts de helft kan worden ingevuld omwille van het gebrek aan bioboeren. Alsof dat nog niet genoeg is, eist de Boerenbond bovendien dat de kandidaten van Belbior, de specifieke beroepsvereniging van bioboeren, de goedkeuring van de Boerenbond moeten krijgen vooraleer zij zich kandidaat stellen.

Als Vlaanderen ijvert voor volledige bevoegdheid op het vlak van landbouw, maar het weet met de verworven macht niets anders aan te vangen dan deze toe te schuiven naar één enkel, partijpolitiek gebonden, financieel machtsblok, dan hoeft het niet. Dan verdienen wij niet wat ons rechtens toekomt.

Mevrouw Roos Masson, lid van het Dagelijks Bestuur van het VAC : Onze organisatie bestaat al 12 jaar. Vanaf de aanvang zijn er twee belangrijke pijlers : de oprichting van een beroepsvereniging en de uitbouw van een dienstencentrum. Het dienstencentrum is voornamelijk gericht op de landbouwers, hoewel ook anderen er gebruik van kunnen maken. We vonden deze beide belangrijk, omdat een groot deel van de diensten een monopolie is van één en dezelfde groep. We vinden het belangrijk onafhankelijke raadgevers te hebben. Ondertussen heeft het centrum zijn waarde bewezen. We stellen ongeveer dertig mensen tewerk.

De beroepsorganisatie groeit uiteraard minder snel dan het dienstencentrum. Er is nu eenmaal een dalende tewerkstelling. Alle beroepsorganisaties in de landbouw dragen daar de gevolgen van.

De heer Johan Sauwens : Wie maakt het grootste gedeelte uit van uw ledenbestand ?

Mevrouw Roos Masson : Het zijn vooral de jongere boeren.

De heer Peter Suy : Over heel Vlaanderen.

Mevrouw Roos Masson : In oorsprong was het ABS vooral sterk in West-Vlaanderen. We wilden niet onmiddellijk in het hol van de leeuw kruipen en kozen aanvankelijk voor provincies waar we gemakkelijk konden werken. Dat neemt niet weg dat het ledenaantal en de bekendheid van het VAC ook in West-Vlaanderen intussen sterk groeit.

6. De heer Bart Schiltz, voorzitter, en de heer Georges Vanquathem, raadsman, van de NV Rederscentrale¹⁰

De heer Bart Schiltz, voorzitter van de NV Rederscentrale : Visserij is een Vlaamse bevoegdheid. Er zijn een groot aantal parallellen tussen visserij en landbouw. De minister van Landbouw is tevens voor visserij bevoegd. Het verschil is wel dat hij voor landbouw rekening moet houden met zijn Waalse collega. Ik geloof niet dat de Waalse vissers, voor zover ze bestaan, rekening moeten houden met onze zeevissers.

De Rederscentrale treedt op als vertegenwoordiger voor de visserijsector. Het is een kleine sector. We hebben ongeveer 150 vissersvaartuigen, waarvan er jammer genoeg een aantal in Nederlandse handen zijn. Het belang van de sector is noch gegroeid, noch gedaald. De omzet is wat gestegen, de aanvoer is wat gedaald. Dit heeft alles te maken met de problematiek van de overbevissing.

Bij de overheveling van bepaalde bevoegdheden zijn de instrumenten ter ondersteuning ervan, bijvoorbeeld de Dienst voor Zeevisserij of het Rijksstation, niet mee overgeheveld. Maar de instrumenten die belangrijk zijn voor het quotabeleid, zijn federaal gebleven. Die situatie zorgt voor problemen. De bevoegdheid ontbreekt om in functie van die middelen een adequaat beleid te voeren.

De afgelopen jaren hebben we heel wat hinder ondervonden door de versnippering van de bevoegdheden. Er kwamen soms duidelijke en specifieke meningsverschillen tot uiting tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap.

Aangezien de visserij een Vlaamse bevoegdheid is, hoeft het volgens ons geen betoog dat wij verantwoording moeten afleggen aan Europa. Niettegenstaande de onderhandelingen op Europees niveau over de lidstaten gaan, kunnen we niet anders dan pleiten voor een zo ruim mogelijke overheveling van die bevoegdheden naar Vlaanderen.

De Rederscentrale is ervan overtuigd dat dit niet onoverkomelijk is. De sector is trouwens al een aantal jaren voorstander van een ander quota- en vlootbeleid. We worden in die constructies gehinderd door meningsverschillen tussen de overheden. Een ander beleid kan de uitverkoop van onze vloot remmen.

In dit land zijn verschillende sectoren door het buitenland opgekocht. Met de visserij is de situatie nog problematischer. Als een rederij wordt verkocht, dan verdwijnt het schip voorgoed uit onze vloot. De volledige meerwaarde gaat naar het buitenland. Voor het voeren van een ander beleid botsen we soms met de federale overheid.

De visserij is voor de kust een toeristisch zeer belangrijke sector. Men kan zich geen haven zonder vissersboot voorstellen. We moeten ervoor zorgen dat die sector hier blijft.

De heer Georges Vanquathem, raadsman van de NV Rederscentrale : In mijn functie maak ik heel wat vergaderingen mee tussen de Vlaamse en federale overheid.

Op federaal vlak is men bevoegd voor de toegang tot de visgronden, quotabeheer, visvergunningen, meerjarig oriëntatieprogramma, technische maatregelen, marktbeleid, controle en onderzoek, extern visserijbeleid, samenwerkingsverbanden, marinezones en stilligpremies.

Over dit laatste punt plaats ik een kanttekening. De federale overheid zegt dat dit haar bevoegdheid is terwijl de Vlaamse juist het tegendeel beweert. De federale overheid is verder nog bevoegd voor de aquicultuur.

Tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest behoren de economische steun voor de structuur van de vissersvaartuigen, nieuwbouw, verbouwing en beëindigingspremies, havenuitrustingen, structuur van visverwerkende bedrijven, steun voor promotie, samenwerkingsverbanden, marinezones en stilligpremies.

De economische steun aan aquicultuur is een Vlaamse bevoegdheid. Voor het Waalse Gewest is de bevoegdheid qua aquicultuur gelijklopend.

Wat zijn nu de argumenten voor een herverdeling van de bevoegdheden inzake visserij ? Behalve de sanitaire aspecten, is de aquicultuur een zuiver regionale aangelegenheid. Binnen de zeevisserij zijn de bevoegdheden nu versnipperd tussen het Vlaamse Gewest en de federale overheid, terwijl

¹⁰ Een nota over de bevoegdheidsverdeling inzake het visserijbeleid werd door de Rederscentrale ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

de gevolgen van het beleid uitsluitend binnen Vlaanderen een uitwerking hebben. Zelfs de toepassing van de Europese structuurverordeningen blijft nog versnipperd. De federale en Vlaamse overheid hebben voor de Raad van State een procedure uitgevochten. In tegenstelling tot wat men soms denkt, bestaan er dus wel degelijk onderlinge problemen.

Het heeft de sector lange tijd ontbroken aan een sluitende regeling waardoor men veel vertraging heeft opgelopen. Bovendien zijn we als Vlaming voor de Raad van State op onze bek gegaan. De zaak moet volgens ons worden overgedaan. Ik vrees dat de Raad van State in zijn adviezen, zonder het weten, beide partijen gelijk heeft gegeven. Beide partijen voeren de besluiten uit. Hoewel het dispuut relatief onbelangrijk is, bewijst het eens te meer hoe bepaalde mensen hun machtsstructuur wensen te behouden.

De sector wordt belaagd door Nederlandse overnames. Er zijn ook problemen met de bemanning: zelfs indien er opnieuw door Belgische reders wordt geïnvesteerd, is er geen personeel meer. We zullen daarvoor maatregelen moeten nemen en we moeten opnieuw over personeel kunnen beschikken. Dit is de zwakte van de sector op lange termijn.

De Rederscentrale is de enige vertegenwoordiger van de visserijsector en vertegenwoordigt alle reders. De Vlaamse regering en de Rederscentrale werken in elke vergadering op gelijke voet. Ze hebben bijna altijd dezelfde standpunten. Met andere woorden, we hebben elkaar gevonden. Zowel de Vlaamse Gemeenschap als de Rederscentrale wensen een hervorming van het quotasysteem zodat we ons kunnen afschermen van buitenlandse overnames en onze vloot rendabel kunnen uitbaten. Vlaanderen en de Rederscentrale bekijken dat op dezelfde manier.

De federale overheid ziet dat anders. Zij houdt vast aan machtsposities die men niet wil prijsgeven. Daarin moet verandering komen. De nieuwe wind die de Vlaamse overheid in onze sector heeft doen waaien moet worden aangewakkerd.

Het quotabeleid heeft een enorme invloed op de structuur van rederijen. De Vlaamse overheid voert een structuurbeleid maar is niet bevoegd voor de quota. Hoe kan men het ene beleid voeren zonder bevoegd te zijn voor het andere? Dat is onmogelijk. Gezien de samenhang tussen structuurbeleid en quotabeleid is het voor ons noodza-

kelijk dat alle bevoegdheden worden overgeheveld naar Vlaanderen. Dat is onze conclusie.

Qua externe vertegenwoordiging kunnen in de visserijsector niet dezelfde problemen rijzen als in de landbouw. Dit is een puur Vlaamse materie. Dat probleem is dus oplosbaar. De argumenten die men daartegen inbrengt, houden geen steek.

7. De heer Manu Desutter, voorzitter van het Vlaams Visserijcomité

De heer Manu Desutter, voorzitter van het Vlaams Visserijcomité: Ik ben tevens voorzitter van de Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. De Centrale Raad hangt af van het federale ministerie van Economische Zaken. Ik zit dus op twee stoelen, omdat ik voorzitter ben van zowel de federale adviserende commissie als van het Vlaamse Visserijcomité dat advies geeft aan de Vlaamse regering.

Ik heb met deze situatie geen problemen omdat ik altijd op twee stoelen heb gezeten – een Vlaamse en een federale. Dat kwam me in het visserijbeleid heel goed van pas toen ik er in de Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij van de Centrale Raad op kon wijzen dat een bepaald probleem niet tot de federale bevoegdheden behoorde, en toen ik omgekeerd in het Vlaams Visserijcomité kon zeggen dat een zaak daar niet kon worden besproken.

Voor mij was het niet zo moeilijk: ik heb drie staatsvormingen meegemaakt. Maar voor de mensen in de sector is het niet zo eenvoudig uit te vissen wie waarvoor bevoegd is. Er werd heel wat tijd verloren om te weten te komen bij wie men terecht moest. Het gebeurde al te vaak dat men bij de federale minister van Landbouw ging aankloppen, terwijl hij voor die aangelegenheid niet meer bevoegd was of omgekeerd.

Men is intussen gelukkig wat wijzer geworden en heeft stilaan de goede weg gevonden. Ik zou kunnen opwerpen dat men nu voorstelt om het opnieuw te veranderen, net nu we ongeveer weten bij wie we moeten zijn voor welke zaak. Stilstaan deugt evenwel niet. We moeten vooruitgaan en het zal wel in de goede richting evolueren.

Sinds de regionalisering van het visserijbeleid vindt de sector bij de overheid veel meer gehoor. De Vlaamse overheid heeft veel meer aandacht voor de Vlaamse visserij. Terecht werd er al op gewezen dat de visserij voor 100 procent Vlaams is, met uit-

zondering van wat forellenkwekers in Wallonië. In de Vlaamse administratie treffen we mensen aan die belangstelling tonen voor deze sector. Dat is niet overal het geval in de federale diensten.

Bij de regionalisering heeft men een Vlaams Visserijcomité opgericht dat de regering moet adviseren. Het Vlaams Parlement heeft het FIVA (Financieringsinstrument voor de Visserij- en de Aquicultuursector) -decreet goedgekeurd, waarvoor dank. Een en ander heeft wat langer geduurd dan we dachten en het is nog niet klaar, maar naar het schijnt liggen de uitvoeringsbesluiten nu ter ondertekening bij de Europese Commissaris. We hopen dat deze spoedig in het Staatsblad verschijnen, zodat we eindelijk kunnen starten met concrete dossiers. Het is op voorstel van het Vlaams Visserijcomité dat men in oktober 1995 de toenmalige slooppremie afgeschaft heeft en beslist heeft om de vrijgekomen gelden te besteden voor een financieringsinstrument.

We hebben ook een Informatie- en Begeleidingscentrum voor de Visserij, waarvan de heer Florizoone coördinator is. Dat heeft voornamelijk tot doel één loket voor de hele visserijsector in te richten. We zijn daar goed mee op weg, er rekening mee houdend dat we pas sinds een jaar zijn gestart. Het centrum is gevestigd in Nieuwpoort omdat daar lokalen van de Vlaamse Gemeenschap vrij waren in het vroegere Bloso-gebouw.

Dit alles bewijst dat de Vlaamse regering inderdaad belangstelling heeft voor de visserijsector en al heel wat heeft gerealiseerd. We moeten echter ook vaststellen dat het visserijbeleid in ons land in grote mate wordt bepaald door Europese richtlijnen, met het oog op het instandhouden van het visbestand. Zeventig vissoorten in de Noordzee worden bedreigd. Daarom heeft men een Europees beleid uitgestippeld.

Er werd hier al gezegd hoe de toestand op dit ogenblik is. Op het federale vlak is men bevoegd voor de quota, wat het afremmen van de visserijinspanningen inhoudt. In Vlaanderen is men bevoegd voor het structuurbeleid, wat het steunen van de visserij inhoudt. Die twee zijn enigszins tegengesteld aan elkaar. De politiek die wordt gevoerd aan de ene zijde, staat haaks op de politiek van de andere zijde. De ene moet afremmen, de andere steunt.

Het toekennen van quota per vissoort, visgrond en schip is strikt gereguleerd. Dat heeft voor de sector grote gevolgen op sociaal-economisch vlak. Als men geen nieuwbouw toestaat om de quota te

respecteren, dan heeft dat gevolgen voor de modernisering van de vloot, de scheepswerven en de rentabiliteit. De vloot is gemiddeld 25 tot 30 jaar oud, en wordt steeds ouder. Dat heeft ook gevolgen voor de tewerkstelling in de gehele sector, bijvoorbeeld voor de vismijnen, de veilingen, de handel, enzovoort.

Dit zijn slechts enkele van de vele problemen waarvoor we oplossingen zoeken. De voorzitter heeft terecht gezegd dat men aan federale zijde eerder afremt terwijl we aan Vlaamse zijde heel wat steun ondervinden. We komen niet tot conclusies of positieve maatregelen omdat de federale overheid zich kritisch opstelt. Zij remt misschien niet echt af, maar bekijkt het wel met andere ogen. Ik kan u een hele reeks voorbeelden geven : de 1200 PK-grens, het vlootbeleid, de groepsvorming, de individuele quota en het niet onttrekken van de oude kustvloot aan het meerjarig oriëntatieprogramma, wat in andere landen blijkbaar wel gebeurt.

Er zijn een reeks zaken waarvoor we oplossingen voorstellen, maar waarvoor we niet altijd het verwachte gehoor vinden. Ik geef een voorbeeld dat nog hangende is : de slooppremie. Die werd toegelaten, maar het ministerie van Financiën belast ze. Ik geloof dat de heer Van Quathem op dit ogenblik bij de Raad van State zit met dit dossier. Indien het federaal ministerie van Financiën doorgaat met het belasten, betekent dit het faillissement van verschillende bedrijven die een slooppremie hebben geïnvesteerd.

Er werd reeds aangehaald dat zowel de federale als de Vlaamse overheid bevoegd zijn voor de experimentele visserij. De federale overheid bekijkt de ingediende dossiers zeer kritisch, terwijl de Vlaamse overheid heel wat begrip toont. Als de federale overheid middelen ter beschikking heeft, zou het jammer zijn dat men alles aan de Vlaamse overheid zou vragen en de federale middelen onaangevoerd laat. De sector zou deze middelen vanzelfsprekend ook graag krijgen. Indien de experimentele visserij, wellicht samen met de rijksstations, zou worden geregionaliseerd, is het aangewezen dat ook die middelen naar Vlaanderen gaan.

Er zijn niet alleen bevoegdheidsproblemen tussen het federale en regionale niveau. De aquicultuur bijvoorbeeld is geregionaliseerd en bestaat zowel in Vlaanderen als in Wallonië. Soms ontstaan er conflicten met leefmilieu en ruimtelijke ordening. Niet alles zal worden opgelost door de visserij te regionaliseren, er zullen ook in Vlaanderen nog problemen blijven bestaan.

Het Instituut voor Veterinaire Keuring, dat de sanitaire verordeningen van Europa moet doen toepassen, is veel strenger in Vlaanderen dan in Brussel. Op de Brusselse vismarkt kan men vaststellen dat er pakhuizen blijven bestaan die bij ons zeker zouden worden gesloten. We trachten de vissector dagelijks te steunen, maar de federale minister voert een negatieve campagne tegen de ondermaatse vis. Hoe en waarom gebeurt dit? Ik heb als antwoord gekregen dat men in 1997 985 kilo ondermaatse vis had gevonden op de Belgische visveilingen. Het gaat over minder dan 1000 kilo vis op een totaal van 30.000 ton aangevoerde vis. Een campagne voeren omdat er 1 op 30.000 fout gaat, heeft weinig zin. Dat bewijst eens te meer dat men deze zaak federaal anders bekijkt dan regionaal.

We hebben problemen met de sociale wetgeving, meer bepaald ten aanzien van de mogelijke herziening van de pensioenen. Het Vlaams Parlement heeft terzake een resolutie goedgekeurd. We maken ons geen illusies dat de sociale wetgeving zal worden geregionaliseerd, maar de visserijsector heeft een zeer specifieke plaats in het geheel van de sociale wetgeving. Ik zou kunnen verwijzen naar de mijnwerkers, maar er waren zowel in Vlaanderen als in Wallonië mijnwerkers. Er zijn echter geen vissers in Wallonië, waardoor het moeilijker zal worden om daar verdedigers te vinden.

Het Fonds voor Arbeidsongevallen gaat dezelfde richting uit. Er is nergens een werkvloer in België die zo mobiel is als een schip, maar niet iedereen begrijpt dit. De visserijsector is een relatief specifieke sector met eigen problemen die eigen oplossingen vergen. We zijn ervan overtuigd dat we in Vlaanderen meer gehoor zullen vinden voor onze problemen dan op het federale niveau. Ik zeg niet dat de federale overheid zijn werk niet of slecht doet, maar er zal zeker meer begrip zijn voor een sector die nauwer aansluit bij de gevoeligheden van het Vlaamse volk.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer Desutter, ik heb daarnet even de wenkbrauwen gefronst toen u zei dat de federale minister van Financiën belastingen heft op slooppremies die in de sector geïnvesteerd zijn. Ik denk dat hier de grens van het absurde wordt overschreden.

De heer George Van Quathem, raadsman van de NV Rederscentrale : Ik ben blij met deze vraag. Ik ben hier ook zwaar over gefrustreerd. We hebben schepen gesloopt. Wie geherinvesteerd heeft, heeft gebruik gemaakt van de gespreide belasting. Bij herinvestering voor schepen is dat binnen de vijf jaar. Een tiental rederijen heeft dit gedaan. Bij een

belastingscontrole heeft men die slooppremie niet beschouwd als een vergoeding voor het schip, maar als een voordeel van alle aard. We hebben dat betwist, en hebben een bepaalde zaak voor de beslagrechter in Brugge gewonnen. We zijn dan het ministerie van Financiën beginnen afdweilen om duidelijk te maken dat dit niet kan. Als West-Vlaamse vissers hebben we uiteraard geen gehoor gekregen bij minister Maystadt.

Aan de andere kant stel ik vast dat dezelfde slooppremie in Nederland belastingvrij gespreid in Vlaanderen mag worden geherinvesteerd, niet alleen in schepen, maar ook in aandelen. Dan vraag ik me af waar we in dit land mee bezig zijn. Dit is een grote schande.

Ondertussen ging het slecht in de sector. De mensen die hebben geherinvesteerd, kregen een aanslag die ze niet konden betalen. We hebben nu een betwisting bij het Hof van Beroep in Gent. Er was ons beloofd dat minister Maystadt de zaak wettelijk zou regelen, maar dat is niet gebeurd. Men heeft ons zelfs niet meer ontvangen. U begrijpt het verschil met Nederland, waar men een slooppremie en gespreide belasting kan genieten en waar men wordt aangespoord om te herinvesteren in heel Europa. Zo wordt de visverwerking in Nederland geconcentreerd. Wij moeten de Nederlanders niet uitmaken dat ze hier herinvesteren : wij zijn de dommeriken.

De heer Jean-Marie Bogaert : Het systeem van slooppremies is gestopt in oktober 1995. De belastingscontroles gebeurden in 1996 en 1997. Dat is inderdaad een schande. We moeten overwegen in welke mate het Vlaams Parlement enig initiatief kan nemen in deze zaak.

Mijnheer Desutter, u bent enerzijds voorzitter van het Vlaams Visserijcomité, en anderzijds lid van de federale adviescommissie. Ik neem aan dat de adviezen in de beide comités in uw hoofd op elkaar zijn afgestemd. Niettemin meen ik uit uw woorden te moeten afleiden dat de mate waarin men beleidsmatig met die adviezen rekening houdt, fundamenteel verschilt aan Vlaamse en aan federale zijde.

Hetzelfde vernam ik van de heer Schiltz. Ik kan me voorstellen dat minister Maystadt zich niet genooddaakt voelt tot een Vlaamse reflex in deze materie. Ik kan me dat minder voorstellen van de federale minister bevoegd voor quota's. Hebt u enig idee hoe het komt dat federale ministers hun Vlaamse reflex verliezen?

De heer Johan Sauwens : De besluitvorming over quota vindt op Europees niveau plaats. Wat is uw ervaring met het beleid van de federale minister van Landbouw en de betrokkenheid van de regio's bij die besluitvorming ?

De heer Manu Desutter : Voor de visserij geldt niet hetzelfde probleem als voor de landbouw op Europees niveau, de visserij is een Vlaamse bevoegdheid. We hebben niet te kampen met verschillende meningen tussen Vlaanderen en Wallonië zoals in de landbouwsector.

De heer Johan Sauwens : De quotaregeling is toch federaal ?

De heer Manu Desutter : De quotaregeling is een federale aangelegenheid. De quota worden door de Europese Commissie vastgelegd en door onze federale regering uitgevoerd.

Het FIVA, het financieringsinstrument, verleent kredieten. Om aan nieuwbouw te doen heeft men een licentie nodig van de federale overheid. Als de federale overheid om een of andere reden geen licentie wil geven, dan zit men daar met de kredieten.

Samenhangend met het quotabeleid is er het vlootbeleid. We hebben daar al veel vergaderingen aan gewijd, zeker met de Rederscentrale. We raken er echter niet uit. Er zijn vergaderingen geweest met de federale ambtenaren en de Vlaamse ambtenaren. Er werd veel gepraat, maar we kwamen niet tot conclusies. Indien de bevoegdheden onder één minister zouden vallen, zou men sneller tot één visie komen.

In oktober 1995 hebben we voorgesteld de slooppremie af te schaffen. De Vlaamse administratie had daar begrip voor. Men heeft gepraat, en er werd een decreet gemaakt. Het is jammer dat het parlement zo traag werkt. De hele procedure heeft maanden in beslag genomen. Dat is geen verwijt, het is een vaststelling.

De heer Jean-Marie Bogaert : Het feit dat dit zo lang heeft geduurd, heeft niets te maken met de discussies die men in een parlementaire democratie moet voeren. Het heeft er misschien voor een deel mee te maken, maar het heeft vooral te maken met de traagheid van de adviezen op dat decreet.

De heer Manu Desutter : Het is niet mijn bedoeling iets of iemand te beschuldigen, mijnheer Bogaert. Ik weet dat een parlementaire beslissing tijd

vraagt. Ik wil eigenlijk alleen maar zeggen dat de Vlaamse overheid oor had voor onze vragen en wensen.

De Bijzondere Raadgevende Commissie voor de Visserij van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft onlangs een advies gegeven aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven over de sociaal-economische binding van onze vloot aan ons land. We zouden alle Belgische schepen willen verplichten dat ze ofwel 50 percent van hun aanvoer in een Belgische haven zouden realiseren, ofwel dat hun bemanning voor 50 percent Belgisch zou zijn. Dat voorstel is voor advies naar de Europese Commissie gestuurd. Hopelijk moeten we niet te lang wachten.

Die vergadering verliep zeer enthousiast en nauwgezet. Het advies werd tot in detail nauwkeurig geformuleerd. De betrokken federale ambtenaar vond dat allemaal overbodig, er zou toch niets veranderen. Ik vraag me dan wel af waarom er dan een adviescommissie bestaat ?

Voor problemen inzake verkeer zijn we naar het kabinet van Verkeerswezen getrokken. Ook daar hebben we ervaren hoe ver Brussel van de zee ligt. Scheepvaart raakt hen daar niet. Vlaanderen grenst aan de zee. De Vlaamse visserij staat dichterbij de Vlaamse minister en administratie dan bij de federale. De visserij ligt ruimtelijk gezien ook in Vlaanderen. We zien genoeg argumenten om de visserij verder te regionaliseren.

De Duitse federale minister van Landbouw en Visserij zal in het Europese Parlement nooit een andere mening verkondigen dan hem is opgedragen door de Länder. Het visserijbeleid komt in Duitsland aan de Länder toe. Misschien moeten we daar iets uit leren.

De heer Bart Schiltz, voorzitter van de Rederscentrale : U stelt zich vragen bij de verschillende houding van de regionale en de federale minister inzake het quotabeleid. Het zijn allebei Vlamingen, van dezelfde politieke familie en de visserij is een Vlaamse zaak. U moet weten, mijnheer Bogaert, dat op Europees niveau de lidstaten quota's krijgen toebedeeld. Men krijgt stukken van de total allowed catches, van de volledige vangst. Het staat de lidstaat vrij om die quota op zijn manier te beheren.

Er zijn duidelijke verschillen in de lidstaten. We hebben gezien dat het liberale beleid van Nederland dat land geen windeieren heeft gelegd. We dringen er al geruime tijd op aan om ook een beet-

je dezelfde richting te volgen. We hebben de indruk dat het Vlaamse Gewest ons daar volledig zou in volgen, maar dat men, omwille van het vasthouden aan bepaalde posities, het liever zo laat en men op een meer repressieve manier uitverkoop probeert tegen te gaan. We vinden dat al genoeg is bewezen dat dit niet werkt.

De verslaggever,

Etienne
VAN VAERENBERGH

De voorzitter,

Johan
SAUWENS
